

VILNIAUS MARKUČIŲ LOPŠELIS- DARŽELIS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„SĖKMĖS TAKELIU“

PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės
Administracijos direktoriaus
2017 m. mėn. d.
Įsakymu Nr.

PATVIRTINTA
Vilniaus Markučių
lopšelio – darželio
Direktoriaus
2017 m. mėn. d.
Įsakymu Nr.

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„SĖKMĖS TAKELIU“

2017m.

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„SĖKMĖS TAKELIU“

Programą rengė:

Audronė Sinkevič

Žana Alšauskienė

Edita Vežan

Dovilė Navickaitė

Jūratė Janulytė

Pasiūlymus teikė:

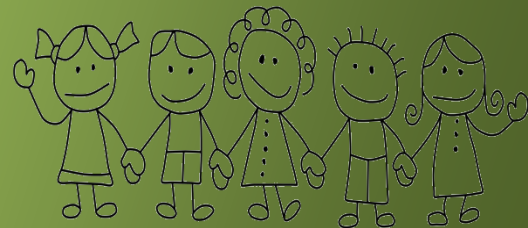
Audronė Ramonienė

Aurelija Lapinskienė

Monika Simonenkė

TURINYS

1. BENDROSIOŠ NUOSTATOS.....	5
1.1. Bendra informacija apie įstaigą.....	5
1.2. Vaiko poreikiai.....	7
1.3. Pedagogų pasirengimas.....	9
1.4. Regiono savitumas.....	9
1.5. Įstaigos savitumas.....	10
1.6. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.....	12
2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI.....	14
3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI.....	15
4. FILOSOFINIS PROGRAMOS PAGRINDIMAS.....	16
5. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS, APLINKA.....	17
5.1. UGDYMO TURINYS.....	17
5.2. UGDYMO METODAI.....	19
5.3. UGDYMO PRIEMONĖS.....	20
5.4. UGDYMO APLINKA.....	21
6. UGDYMO TURINYS.....	22
7. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS.....	48
NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI.....	50
PRIEDAS.....	53

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau-Programa) nustato ikimokyklinio ugdymo tikslą, uždavinius, Programos įgyvendinimo prielaidas ir būdus, ugdytinus vaikų pasiekimus ir pažangos vertinimo gaires, ugdymo gaires. Programa parengta vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, „Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis“, atsižvelgta į tėvų (globėjų) lūkesčius, regiono ir įstaigos savitumą. Programa grindžiama visapusiško ugdymo (si) idėjomis ir apima visas ugdymo (si) sritis. Programa- orientyras, leidžiantis pedagogui kryptingai organizuoti ugdomąją veiklą, kurti kokybiško ugdymo (si) sąlygas, individualizuoti ugdymo (si) turinį. Programa skirta vaikų nuo 1,5 iki 6 metų pedagogams, tėvams (globėjams), švietimo pagalbos specialistams.

1.1. Bendra informacija apie įstaigą

Įstaigos pavadinimas - Vilniaus Markučių lopšelis darželis

Steigėjas - Vilniaus miesto savivaldybė

Teisinė forma - savivaldybės biudžetinė įstaiga

Teisinis statusas - juridinis asmuo

Identifikavimo kodas - 190020587

Ugdymo forma - dieninė

Grupė - neformaliojo švietimo mokykla

Mokomoji kalba - lietuvių (gimtoji)

Pagrindinės veiklos rūšys - ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas

Įkūrimo data - 1965 m. rugsėjo 1 d.

Adresas - Pakraščio g. 15, Vilnius, LT 11342

Telefonas - (85) 2600033

Elektroninis paštas - rastine@markuciai.vilnius.lm.lt

Vilniaus Markučių lopšelis- darželis- neformaliojo ugdymo savivaldybės institucija, priskiriama ikimokyklinio ugdymo mokyklų tipui, kurios pagrindinė veikla: švietimas, ikimokyklinis ir priešmokyklinis vaikų ugdymas, vadovaujantis LR Konstitucija, LR Švietimo įstatymu, Vaiko teisių konvencija, Vaiko gerovės politikos koncepcija. Vilniaus Markučių lopšelyje- darželyje veikia 10 grupių. Grupės komplektuojamos pagal vaikų amžių. Vaikai ugdomi lietuvių kalba. Vilniaus Markučių lopšelis- darželis: teikia ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas pagal patvirtintas valstybines bei pedagogų parengtą ikimokyklinio ugdymo programą, socialinę-emocinę programą „Kimoči“ (vaikams nuo 3m.); priešmokyklinėje grupėje įgyvendinama „Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa“ (2014), tarptautinė programa „Zipio draugai“.

Vilniaus Markučių lopšelis- darželis – tarptautinės programos „Zipio draugai“ metodinis centras Vilniaus mieste ir apskrityje. Metodiniame programos centre sudarytos sąlygos: miesto ir apskrities pedagogams įgyti programos pedagogo kvalifikaciją, dalintis gerąja patirtimi visais su programa susijusiais klausimais, organizuoti veiklas vadovams, kurių metu jie galėtų pasijusti šios programos dalyviais.

1.2. Vaiko poreikiai

Požiūris į vaiką ir vaikystę. Ikimokykliniai metai prabėga greitai. Tačiau jie nepaprastai svarbūs žmogaus gyvenime. Gal net patys svarbiausi! Neveltui sakoma, jog per tuos metus vaikas gauna/patiria tiek, kiek vėliau nepajėgia jam duoti nei mokykla, nei universitetas kartu sudėjus. Taigi, šiame veržliame amžiuje savo ryškų ženklą vaikui palieka kiekviena diena... ir diena darželyje...

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą atskleidžiamas remiantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983 (Žin.,1995, Nr.60 – 1501).

Vaikas lopšelyje- darželyje- svarbiausias asmuo. Viskas vaiko gerovei, jo gebėjimų plėtotei. Turiningas vaiko gyvenimas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse, užtikrina gerus vaiko pasiekimus ir jo galias atitinkančią pažangą įvairiose ugdymo srityse. Jam sudarytos visos sąlygos augti sveikam, tobulėti, skleistis, atsižvelgiant į jo poreikius, amžių ir brandumą.

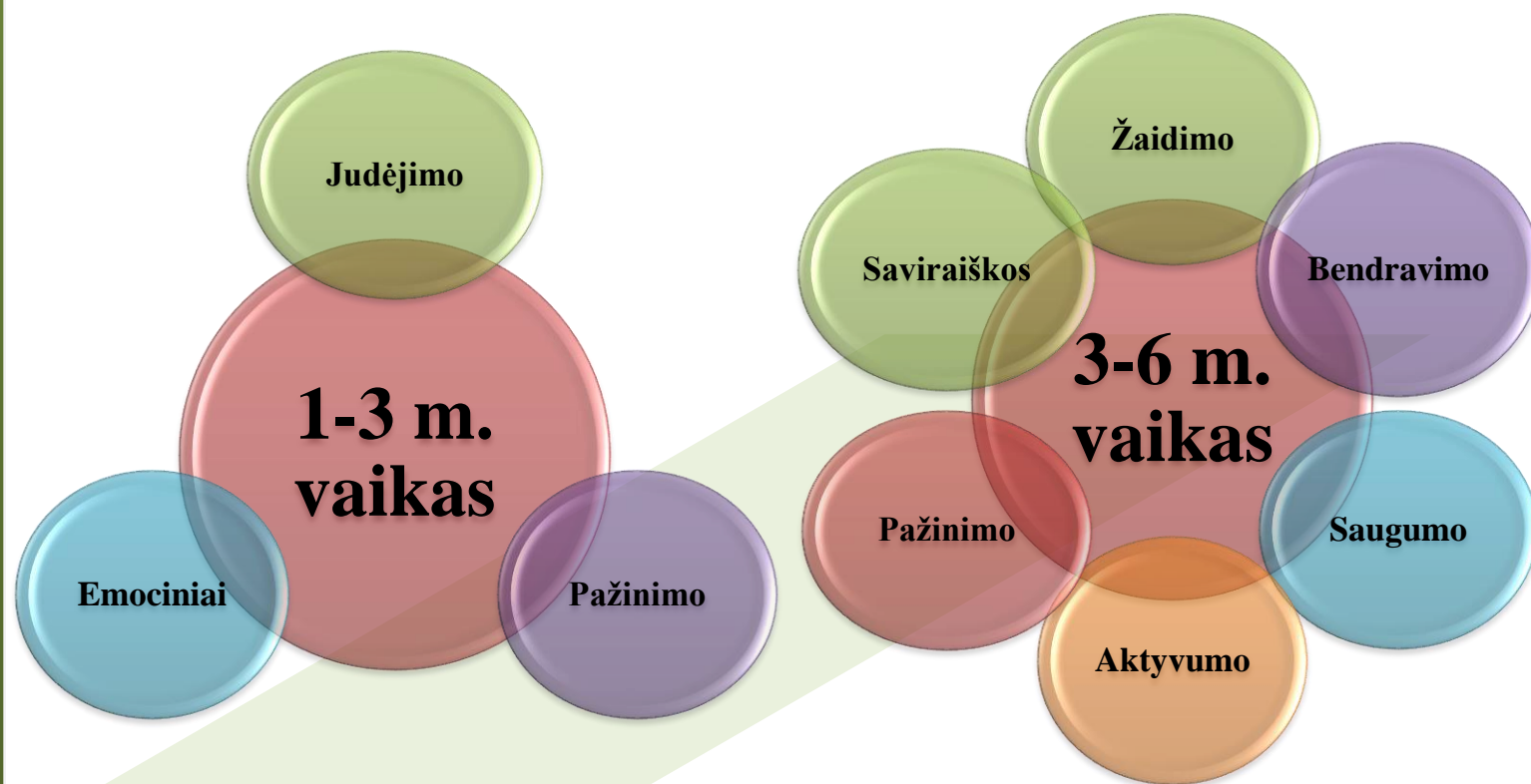
Kiekvienas vaikas- unikali asmenybė. Jam garantuojama teisė ir galimybė augti sveikam, gyventi saugioje aplinkoje, būti mylimam ir jaustis vertingu.

Ugdydami vaiką, siekiame, kad jis augtų orus, smalsus, bendraujantis, sveikas, kuriantis, sėkmingai besiuogdantis. Šiam siekiui įgyvendinti, aktualus uždavinys pedagogams ir kitiems specialistams- suprasti vaikus, atpažinti jų poreikius, personalizuoti jų ugdymą, t.y. kurti kiekvieno vaiko individualumą atitinkančias ugdymo (si) situacijas bei aplinkas.

Vaikus, turinčius kalbos ir komunikacijos sutrikimų, ugdo logopedai. Vaikams higienos sveikos gyvensenos įgūdžius formuoja ir atlieka prevencinį darbą visuomenės sveikatos priežiūros specialistė.

Bendradarbiaujant ugdymo procesą ir vaikų poreikius tenkina: pramoginiai /sportiniai šokiai „Markučiuikai“; renesanso šokių kolektyvas „Markučių Dvaras“; keramikos užsiėmimai „Molio Motiejukas“; dailės užsiėmimai; anglų kalbos užsiėmimai; teatro grupė „Aš noriu vaidinti“; darbščiųjų rankų grupė „Skruzdėlynas“.

1 pav. Pagrindiniai vaiko poreikiai

1.3. Pedagogų pasirengimas

Įstaigoje dirba kompetentingi pedagogai, gebantys ugdyti šiuolaikinio vaiko kompetencijas, suteikti jam pagalbą, atsižvelgiant į individualius ar specialiuosius ugdymo (si) poreikius, galimybes, išvelgti daromą pažangą, įvertinti pasiekimus, priimti vaiką tokį, koks jis yra. Jų taikomi ugdymo (si) metodai, inovacijų taikymas, bendravimas su šeima ir socialiniais partneriais užtikrina vaikų savalaikę, optimalią raidą, puoselėjant vaiko intelektualines, emocines, fizines ir kitas galias. Pedagogai nuolat tobulinasi, domisi, generuoja, kuria ir diegia naujas idėjas, reflektuoja vaikų ugdymo kokybę bei veiksmingumą, vertina vaikų ugdymosi pasiekimus bei numato tolesnio ugdymo uždavinius. Pedagogų profesionalumas- pagrindinė kokybiško ikimokyklinio ugdymo sąlyga. Ugdymo procesą praturtinantys specialistai (meno, keramikos, šokio).

1.4. Regiono savitumas

Markučių lopšelis - darželis įsikūręs gražiame Vilniaus senamiesčio kampelyje, įvairia augmenija turtingoje vietovėje. Netoli Pavilnio regiono Markučių parkas, Belmonto miškas, Kaukysos upelis įteka į srauniąją Vilnelę. Gamta- nuostabi erdvė vaiko jausmams. Tokioje gamtos apsuptyje vaikai jaučiasi puikiai.

Geras ir patogus susisiekimas visuomeniniu transportu suteikia galimybę organizuoti vaikams kasmetines pažintines, edukacines ekskursijas, išvykas į miesto lankomus objektus: Valdovų rūmus, Rotušės aikštę, įvairius muziejus, Bernardinų sodą ir kt. Tamprūs 3 įstaigų: Markučių dienos centras, Markučių lopšelis – darželis, Aleksandro Puškino muziejus ryšiai.

1.5. Įstaigos savitumas

Vizija- šiuolaikiška, sėkmingai dirbanti įstaiga, turinti gerą/savitą įvaizdį mieste.

Misija- maksimaliai tenkinti vaikų, jų tėvų, pedagogų ir kitų bendruomenės narių poreikius. Siekti kokybiško vaikų ugdymo.

Filosofija- žmogaus gyvenimas – tai kelias į... Save (filosofija orientuota į savęs tobulėjimą).

Ekologinis – gamtamokslinis ugdymas. Efektyvi vaiko ir aplinkos sąveika. Aikštelėse kuriamas įvairus reljefas, naudojamos natūralios gamtinės priemonės. Švari, saugi, ekologiška aplinka – poveikis ir nauda kasdieniniame gyvenime, paskata kurti, pažinti, tyrinėti, priimti sprendimus, ugdyti supratimą, kaip žmogus gali padėti arba pakenkti gamtai ir sau. Nevartotojiškas požiūris į gamtą, atsakomybė už savo šalies bei visos Žemės ateitį, formuoja aplinkosauginę moralę kaip neatsiejamą asmenybės dalį. Aplinkosauginis ugdymas, grindžiamas ne vien gamtos, bet ir visuomenės pažinimu, teikia prielaidas kritinio mąstymo, problemų sprendimo. Augdami laisvoje, kūrybingoje aplinkoje, kur nėra varžoma vaikų iniciatyva, tegu ir klaidinga, suaugusiojo akimis, kur toleruojami nestandartiniai ieškojimai, sprendimai, klaidos, vaikai ir ateityje nestokos smalsumo, vidinės motyvacijos ir kūrybingo požiūrio į gyvenimą. Įgyvendinami aplinkosaugos, ekologiniai-gamtamoksliniai, ekologiniai- socialiniai projektai, akcijos, konkursai.

Lygios galimybės ugdytis vaikams, turintiems specialiųjų ugdymo (si) poreikių. Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymo (si) poreikių, ugdymas grindžiamas vaiko gebėjimų, poreikių ir interesų pažinimu, parenkant ir taikant individualius ugdymo planus, metodus, būdus, formas, sukuriant tinkamą ugdymo (si) aplinką. Ugdymo esmę sudaro kiekvieno vaiko vienodos vertės

pripažinimas ir pagalba, leidžianti kiekvienam vystytis individualiu tempu, mokytis pagal individualini galimybes, poreikius bei interesus. Vaikui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, sudaromos sąlygos ugdytis pagal jo gebėjimus ir galias. Integracija į bendrojo ugdymo įstaigą reiškia, kad įvairių (mokymosi, elgesio, intelekto, fizinių) sutrikimų turintys vaikai yra įtraukiami į bendrojo ugdymo aplinką ir ugdomi drauge su bendraamžiais sveikais vaikais. Svarbu, kad vaikai, turintys sutrikimų ir jų neturintys, visi drauge ugdytųsi, kad turėtų galimybę patirti, jog šalia gyvena turintys vienokių ar kitokių trūkumų žmonės ir kad jie yra tos pačios visuomenės dalis.

Įtraukiojo ugdymo įstaiga yra pranašesnė tuo, jog visi vaikai yra lygūs, vaikai nėra grupuojami pagal gabumus, lygius, skatinamas vaikų ir pedagogų teigiamas požiūris į SUP vaikus, šie nėra atskiriami nuo grupės, vyrauja nuolatiniai įvairūs socialiniai santykiai, draugystė, vaikai ugdomi kartu, vienas kitam padeda, įvairovė laikoma vertybe.

Renesanso šokių suaugusiųjų ir vaikų kolektyvas “Markučių Dvaras”. Norisi “mesti iššūkį masiškumui, suvienodėjimui”, atrasti savitą kultūrinį lygį. Šokio menas, galia slypi kiekviename žmoguje, o kūrybos poreikis- vienas iš svarbiausių. Beje, iš prigimties turėdami kūrybiškumo užuomazgų, ne visada sugebame panaudoti visą jo potencialą, atskleisti visas dvasines galias. Šokdamas renesanso šokius, vaikas: susipažįsta su praeities kultūra, vertybėmis ir puoselėja dabartyje, turtina emocinę, socialinę, pažintinę ir komunikacinę patirtį, praturtina prigimtinius poreikius grožiui, gėriui, geranoriškam bendravimui, įkvepia vaikus vaizdingai ir naujoviškai mąstyti, bei veikti, nukelia iš dabarties į praeitį. Dalyvaujame respublikinėse dainų šventėse, menų projektuose, miesto ir respublikiniuose renginiuose, akcijose, festivaliuose.

1.6. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvų poreikiai ir lūkesčiai susiję su vaiko ugdymu, jiems svarbiausia: gera vaiko savijauta ir sveikata; šiltas pedagogo ir kitų specialistų santykis su vaikais ir jų tėvais; saugi, estetiška ir vaiko poreikius tenkinanti ugdymo aplinka; įdomus, turiningas kasdienis vaiko gyvenimas grupėje.

Vadovaujantis nuostata, kad tėvai (globėjai) yra visaverčiai ugdymo proceso dalyviai, kad šeima yra pirmasis vaiko mokytojas bei šeimos dalyvavimas yra svarbiausia sąlyga stiprinant ir plečiant vaikų ugdymą grupėje, bendradarbiavimas ir bendravimas su tėvais (globėjais) grindžiamas (žr. 2 pav.)

2 pav. Bendradarbiavimo, bendravimo pagrindimas.

Atsižvelgiant į tėvų (globėjų) poreikius, įstaigoje yra viena prailginto darbo dienos grupė, kurios veiklos trukmė – 12 val. per dieną.

Įstaigos bendruomenė, numatant vaiko ugdymo (si) darną garantuojančias sąlygas, siekia glaudžiai bendradarbiauti su šeima, skatinti tėvų dalyvavimą įstaigos veikloje, siekia pažinti ugdytinių šeimą (organizuojant susirinkimus, įgyvendinant projektus, bendrus renginius pokalbius ir kt.), domisi vaiką supančia emocine, socialine ir kultūrine aplinka (pagal poreikį lankomasi namuose, atliekama anketinė apklausa), užtikrinant informacijos konfidencialumą. Visa įstaigos bendruomenė siekia darnaus perėjimo nuo ugdymo (si) šeimoje prie ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo.

Plėtojant visos ugdymo įstaigos narių bendrumo jausmą, atsižvelgiama į visus bendruomeniškumo jausmo elementus: narystę, grupės narių ir grupės dinamikos sąveiką, integraciją ir poreikių patenkinimą bei emocinį (dvasinį) ryšį.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Integralumo

- Siekiama ugdymo turinio vientisumo, lankstumo, integralumo. Plėtoti vaiko visuminį pasaulio suvokimą ir jo veiklos patirtį.

Prieinamumo

- Ugdymo turinys pritaikytas kiekvienam vaikui pagal socialinę ir kultūrinę patirtį, lytį, ugdymosi stilių, kitus individualius poreikius, užtikrinant kiekvieno vaiko individualių galių plėtotę.

Tęstinumo

- Atsižvelgti į turimas vaiko kompetencijas, gebėjimų lygmenį, individualias ugdymo(si) perspektyvas ir sudaryti nenutrūkstamo ugdymo proceso prielaidas, vaikui pereinant iš vienos ugdymo pakopos į kitą.

Kontekstualumo

- ugdymo turinys glaudžiai siejamas su regiono, gimtojo krašto socialinės, kultūrinės raidos kontekstu, kartu su juo atsinaujinant ir atlikti nuolat kintančias visuomenės reikmes.

Socialinio – kultūrinio kryptingumo

- ugdymas grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, orientuotas į vaiko gyvenimui reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimą, tolerancijos ugdymą.

Įtraukiojo/inkliuzinio švietimo

- vaikai neskirstomi į kategorijas, o siekiama atsižvelgti į kiekvieno individualius poreikius, kiekvieno vaiko vienodos vertės pripažinimas ir pagalba, leidžianti kiekvienam vystytis individualiu tempu, mokytis pagal individualias galimybes, poreikius bei interesus.

3pav. ugdymo principai

3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas. Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsniniais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai. Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalumą bei poreikius, užtikrinant saugią, ugdymą (si) skatinančią aplinką, dialogišką sąveiką grindžiamą tikslingą ugdymą ir spontanišką vaiko ugdymą (si), siekiame, kad vaikas:

- plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save;
- pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes;
- aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime;
- mokytųsi pažinti ir veikti: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius;
- ugdytųsi atsakomybės ir pareigos jausmą gamtai, suvoktų, kad gamta,- tai gyvybė, ugdytųsi ekologinio gyvenimo stilių, domėtųsi aplinkos apsaugos problemomis.

4. FILOSOFINIS PROGRAMOS PAGRINDIMAS

Ikimokyklinio ugdymo (si) programos pagrindą sudaro humanistinė, egzistencialistinė, fenomenologinė filosofija. Ji pabrėžia vaiko savęs supratimo, saviraiškos, savireguliacijos, sveikatos saugojimo esmę ir svarbą ugdymo (si) procese. Ugdymo (si) programa remiasi psichosocialine vaiko raidos teorija, vaiko emocine ir socialine raida, saugumu.

Humanistinės filosofijos ir vertybinių nuostatų formavimas integruotas į visą ugdymo (si) turinį. Vadovaujantis šia filosofija ir vertybinėmis nuostatomis, vaikas pažįsta save ir supantį pasaulį, atranda santykius su kitais žmonėmis, savimi, gamta, socialine aplinka, visuomene. Ikimokyklinis amžius yra labai svarbus žmogaus tapsmui, nes šiuo laikotarpiu susiklosto asmenybės pagrindai. Vaikams turi būti keliami pamatuoti reikalavimai ir suteikta galimybė pasiekti maksimizuotos ugdymo (si) sėkmės. Suaugusiųjų vaidmuo – padėti vaikams nugalėti kliūtis tobulėjimo kelyje. Šiuolaikinis ugdymas grindžiamas supratimu, kad - ugdymas yra konstruktyvi paties individo veikla, sudarant jam ugdymo (si) sąlygas bei suteikiant paramą. Vaikai ugdomi, remiantis jų sukaupta patirtimi, įgūdžiais bei jiems būdingais pasaulio pažinimo ir mokymosi būdais.

5. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS, APLINKA

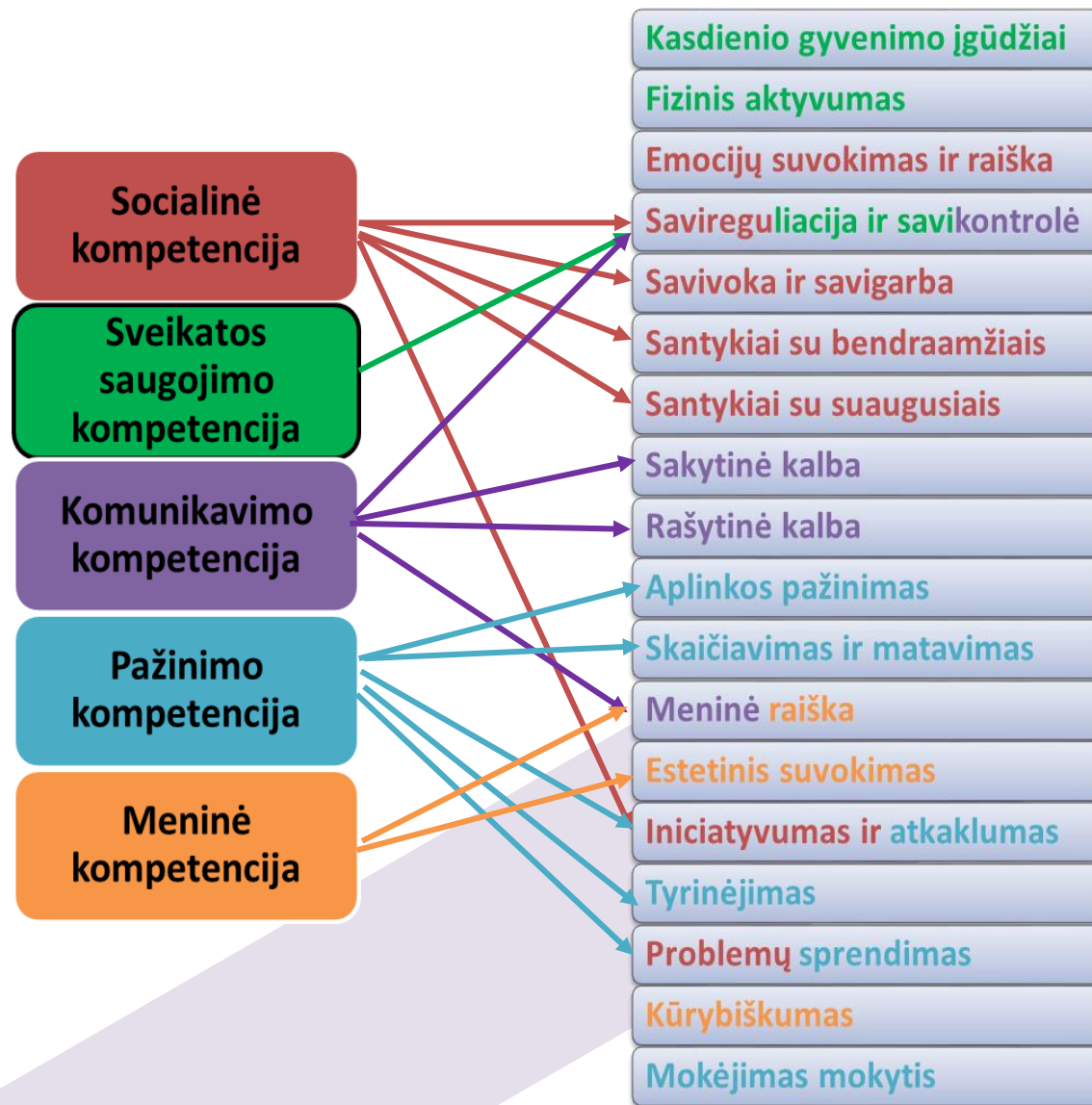
5.1. UGDYMO TURINYS

Ugdymo turinys orientuotas į vaikų poreikius, interesus. Vaikas- dėmesio centre ir pabrėžiamas jo savitumas, raidos dėsningumai, kurie reikalauja individualaus požiūrio į vaiką ir jį supančią aplinką. Ugdymo turinys lanksčiai pritaikomas kiekvieno vaiko ugdymo (si) poreikiams ir individualioms galioms, užtikrinant jo aktyvų dalyvavimą ugdymo (si) procese. Ikimokyklinio ugdymo (si) turinys sudarytas remiantis visuminio, nedalykinio, integralaus ugdymo nuostatomis. Visos ugdymo (si) sritys integraliai jungiasi viena su kita. Ugdymasis vienos srities gebėjimus, vaikas natūraliai ugdomi ir kitas svarbias sritis. Svarbiausia dėmesį sutelkti į vaiko asmenybės ugdymą, į jo paties aktyvų, sąmoningą ugdymąsi, suteikiant vaikui tinkamą paramą, kad jis išsiugdytų gyvenimui svarbių kompetencijų.

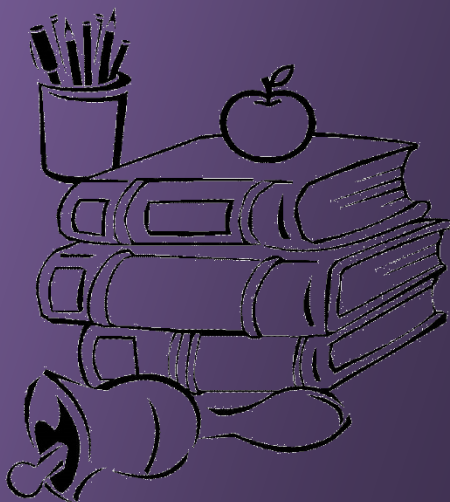
Ugdymo turinyje pabrėžiama turima vaiko patirtis ir sąsajos su aktualiais socialinės, kultūrinės jo gyvenamosios aplinkos poreikiais. Jis užtikrina ugdymo kokybę, padeda išvengti socialinės atskirties ir sudaro kuo palankesnes sąlygas kiekvienam vaikui įgyti ir plėtoti asmenines kompetencijas.

Veiksmingas ikimokyklinis ugdymas yra orientuotas į svarbiausią pasiekimą – vaiko asmenybės brandinimą, taip pat į sėkmingą jo ugdymosi pažangą ir gerus pasiekimus visose 18 pasiekimo srityse, kurios jungiamos į kompetencijas: socialinė, sveikatos saugojimo, meninė, pažinimo, komunikavimo.

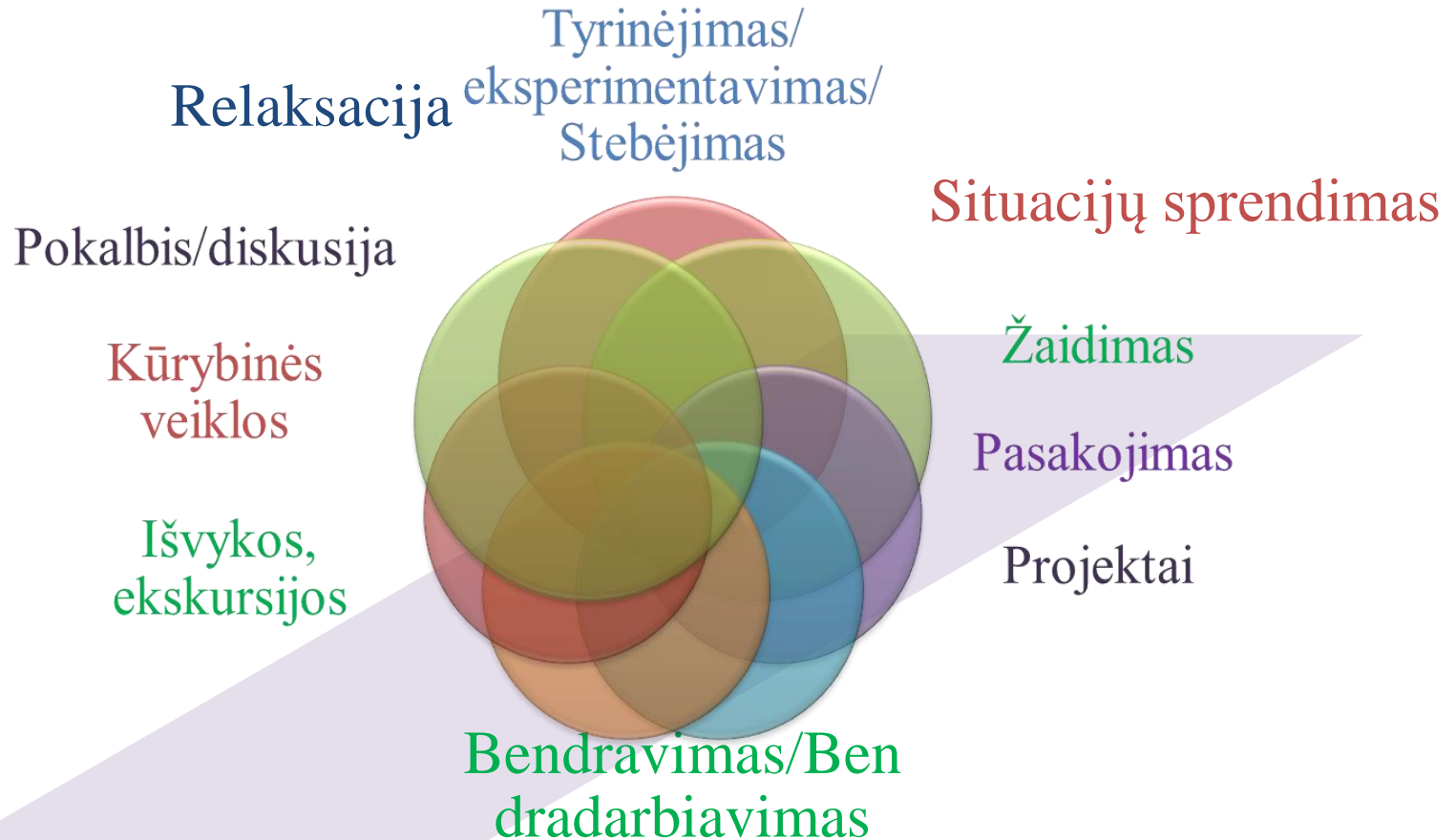

4 pav. Kompetencijos

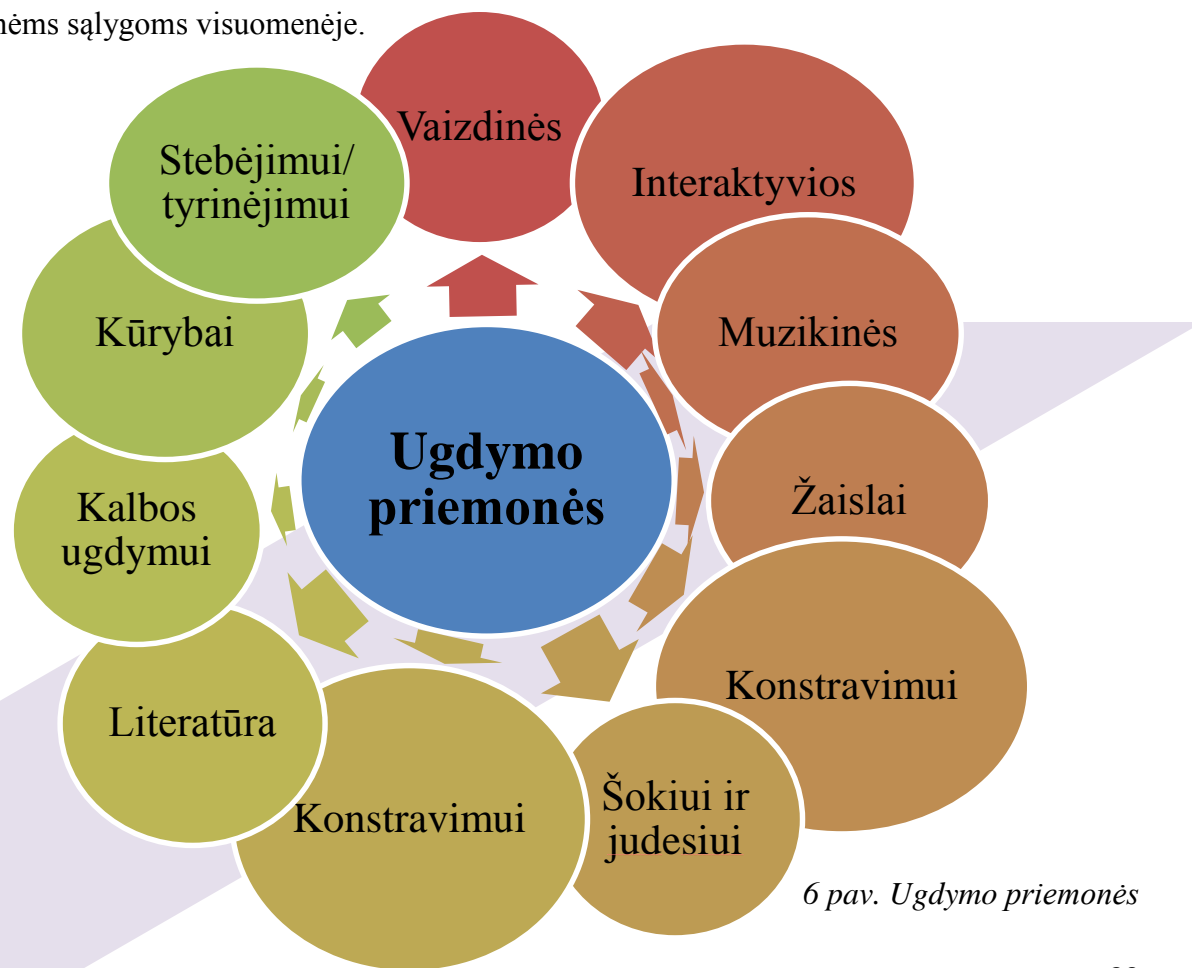
5.2 UGDYMO METODAI

Programoje suplanuotą ugdymo turinį numatoma įgyvendinti pasitelkus į vaiką orientuoto, pedagogo ir sąveika grįstus ugdymo metodus. Metodai nėra statiški, jie papildomi, atnaujinami atsižvelgiant į vaikų poreikius, pedagogų sumanymus, gerą patirtį, šeimos rekomendacijas.

5.3. UGDYMO PRIEMONĖS

Ugdymo priemonės naudojamos: ikimokyklinio ugdymo grupėje ir lauke (kieme, salėje, lauko aikštelėje), individualioje ir grupinėje, savarankiškai inspiruotojoje bei pedagogo organizuotoje veikloje. Priemonės atnaujinamos atsižvelgiant į ugdytinių poreikius, ikimokyklinio ugdymo programą, grupės veiklos organizavimo modelį, kintant materialinėms, socialinėms, technologinėms sąlygoms visuomenėje.

6 pav. Ugdymo priemonės

5.4. UGDYMO APLINKA

Žmogaus gyvenimo būdas, vertybės ir nuostatos formuojasi dar ankstyvojoje vaikystėje, todėl ikimokyklinis vaikų ugdymas labai svarbus. Darželio aplinkoje vaikas kaupia socialinę patirtį, sprendžia išskylančias problemas, formuoja savo kompetencijas. Joje atskleidžiami vaikų santykiai su įvairiais pasaulio reiškiniais. Taip formuojama jų intelektualinių ir praktinių įgūdžių sistema.

Į vaiką orientuotoje ugdymo aplinkoje vaikas reiškiasi kaip „gamtos dalis“ ir „kultūros kūrėjas“. Vaikas kaip „gamtos dalis“ išlaisvina savo natūralius, įgimtus gebėjimus (aktyvumas, judrumas, smalsumas). Vaikų socializaciją bei pagrindines ikimokyklinio amžiaus vaikų kompetencijas stipriai formuoja ir visapusiškai subalansuota ugdomoji aplinka. Tai reiškia, kad aplinka turi tenkinti visų ikimokyklinio ugdymo proceso dalyvių (pedagogų, vaikų, tėvų) poreikius, interesus ir galimybes.

7 pav. Ugdymo aplinka

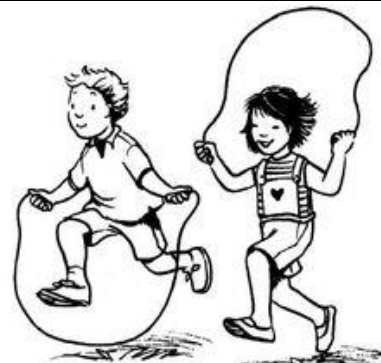

6. UGDYMO TURINYS

1. SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

1.1. KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI

- ❖ vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai,
- ❖ kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai,
- ❖ saugaus elgesio įgūdžiai,
- ❖ taisyklinga kūno laikysena.

VERTYBINĖ NUOSTATA: Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

ESMINIS GEBĖJIMAS: Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
1,5 – 3 metai	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidimo pagalba susipažįsta su higienos reikmenimis: muilu, rankšluosčiu, nosine ir šukomis. ❖ Atlieka veiksmus su higienos priemonėmis, vėliau juos naudoja žaisdami. ❖ Klausosi pasakojimų, skaitomų kūrinių apie švarą, dienos ritmą, saugų elgesį namuose, gamtoje. ❖ Žaidimų metu įtvirtinami savarankiškumo įgūdžiai: maitina lėles, jas rengia, guldo, veda pasivaikščioti, bando tvarkingai sudėti drabužėlius. ❖ Dengia stalą, imituoja maitinimosi judesius, elgesį prie stalo, bendrauja su šalia esančiais 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kurti žaidybines situacijas, skatinančias vaiką panaudoti savo mokėjimus ir įgūdžius. ❖ Stalo žaidimai, knygelės, plakatai sveikos mitybos vaizdavimui. ❖ Kurti siužetines situacijas, skatinančias vaiką padėti žaislą į jam skirtą vietą. ❖ Kurti žaidybines situacijas, skatinančias vaiką panaudoti savo mokėjimus ir įgūdžius. ❖ Pasivaikščiojimų gryname ore organizavimas.
3 – 6 metai	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Stalo žaidimų, knygelėlių, plakatų, kortelių pagalba susipažįsta su vaisiais, daržovėmis, sveiku maistu, turimas žinias įtvirtina žaisdami. ❖ Klausydami pasakojimų, skaitomų istorijų sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi vaikų sveikatai ir saugumui, kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. ❖ Susipažįsta su sveikos mitybos reikalavimais, aiškinasi 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Naudoti įvairias spalvotas, kvėpiančias vaikiškas higienos priemones. Kalbėtis su vaikais apie švarą. ❖ Paveikslėliai, knygos, lankstinukai sveikatingumo tema. ❖ Savo pavyzdžiu rodyti, kaip taisyklingai naudotis stalo įrankiais. ❖ Panaudojant gerai žinomas pasakas, modeliuojamos vaiko saugumui ir gyvybei pavojingos situacijos, drauge su vaikais

	<p>mitybos piramidės sudėt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kasdienio maitinimosi metu, naudodamiesi stalo įrankiais, įgyja praktinių gebėjimų teisingai naudotis stalo įrankiais ❖ Žaidimu metu įvardina sveikų ir nesveikų produktų pavadinimus. ❖ Dalyvauja saugaus eismo, sveikatos saugojimo programose, projektinėje veikloje. ❖ Žaidimų metu plėtoja žaidimų siužetus apie žalingų poelgių žalą sveikatai, žino ką daryti susirgus, kur kreiptis, aiškinasi saugaus eismo, elgesio su ugnimi taisykles. 	<p>aptariama, kaip vienu ar kitu atveju reikia elgtis.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Pasivaikščiojimų gryname ore organizavimas.
<p>1.2. FIZINIS AKTYVUMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ didinamas ištvėrimumas, ❖ lavinami (tobulinami) motoriniai judesiai, ❖ gerinama emocinė savijauta. 		
<p>VERTYBINĖ NUOSTATA: Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p>		
<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>		
1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atlieka įvairius judesius: eiti siauru grindų takeliu, peržengti per virvę, apeiti žaislus, daiktus, lipti aukštyn, nusileisti žemyn. ❖ Žaidimo metu bando mesti, gaudyti kamuolį, mesti ant žemės, į padėtą taikinį, sustoję ratu, spirti kamuolį. ❖ Dalyvauja rytinėse mankštelėse, kūno kultūros užsiėmimuose. ❖ Imituoja veiksmus, gyvūnų, paukščių ir augalijos pasaulį bando šokunėti abiem kojom, nuo vienos ant kitos kojos, vietoje ir judant į priekį. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Judrieji, orientaciją lavinantys žaidimai. ❖ Kūno kultūros užsiėmimai, rytinė mankšta. ❖ Žaisti su įvairaus dydžio kamuoliukais, balionais. ❖ Žaislai ir priemonės lavinantys pagrindinius smulkiuosius judesius. ❖ Sudaryti sąlygas vaikams laipti kopėtėlėmis siekiant tikslo – pauostyti, pasiekti, nukabinti. ❖ Priemonės, skatinančios vaikų fizinį aktyvumą.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia judriuosius, liaudies žaidimus, kurie aktyvina ne tik kūno judėjimą, bet ir suteikia emocijų, išgyvenimų, pasireiškia vaikų kūrybiškumas, aktyvumas, saviraiška, 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kūno kultūros užsiėmimai, rytinė mankšta. ❖ Judrieji ir sportiniai žaidimai, jiems palankios aplinkos sudarymas.

	<p>kūrybinė improvizacija.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Aktyviai veikia kūno kultūros užsiėmimuose, rytmetinėse mankštose, ritminių šokių valandėlėse, sportinėse pramogose – mokosi ėjimo, bėgimo, šuolių, mėtymų, pusiausvyros pratimų, siekia įvaldyti vis naujus judėjimo būdus, pereinant nuo atsitiktinio, netikslaus veiksmo ar judesio iki koordinuoto, valingo judėjimo, išbando judėjimą įvairiomis kryptimis, tempu. ❖ Judėdami tyrinėja grupės, salės, lauko aikštelės ar kitą erdvę – išbando judėjimą vietoje, keičiant padėtį erdvėje, judėjimą skirtingu tempu, kryptimi. ❖ Judesiu imituoja vėją, liūtų, vėtrą, pūgą, snaigių šokį ir pan. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Įvairios žaidybinės situacijos, skatinančios vaikščioti ant pirštų, kulnų. ❖ Žaisti pirštukų žaidimus. ❖ Veiklos skatinančios, kad vaikas eidamas atliktų ritminius judesius pečiais, galva, muštų kamuolį, mestų viršų, ėjimą keistų bėgimu. ❖ Organizuoti sportinius žaidimus, kad vaikai galėtų varžytis tarpusavyje.
<p>1.3. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti, ❖ savo jausmų raiška tinkamais būdais, jausmų raiškos kontrolė, ❖ gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių. 		
<p>VERTYBINĖ NUOSTATA: Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį</p>		
<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.</p>		
1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Nueina šalin, jeigu kas nepatinka, atsisako bendros veiklos. ❖ Noriai laikosi dienos ritmo: žaidžia, plaunasi rankas, eina miegoti, valgyti, pasivaikščioti ir t.t. ❖ Susikuria savo paties emocijų raiškos ir jų valdymo būdus – pavargęs pasiima mėgstamą minkštą žaislą. ❖ Pradeda vygdyti paprastus žodinius nurodymus – padeda žaislą į vietą, nuneša tuščią lėkštę į plautuvę ir pan. ❖ Kartuoja patikusius žaidimus, laikosi jų tvarkos. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Knygelės, judrieji ir stalo žaidimai, skirti emocijų pažinimui. ❖ Vaikų savarankiškumo jausmo skatinimas. ❖ Emocijų ir jausmų raiškos būdų vaizdavimas žaidimo metu. ❖ Nustatyti vaikui ir jo veiklai būtinus apribojimus ir nuosekliai jų laikytis. ❖ Suteikti vaikui galimybę išreikšti savo emocijas. ❖ Pavyzdžiais parodyti, kaip reikėtų elgtis vienoje ar kitoje situacijoje.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su auklėtoja kuria grupės susitarimus. ❖ Žaisdamas žaidimus laikosi jų taisyklių. ❖ Pastebi, jei kiti vaikai nesilaiko grupės susitarimų, pats 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Savo veido išraiška ir kalbos intonacijomis padėti vaikui valdyti savo emocijas ir spontaniškus impulsus. ❖ Gero elgesio taisyklių kūrimas.

<p>stengiasi jų laikytis.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidybiniu situacijų metu ieško konfliktų sprendimų sprendimo būdu: išklauso kitų nuomones, teigiamai vertina draugų išsakytas mintis; suvokia susitarimo, įsipareigojimo, žaidimo taisyklių, duoto žodžio laikymosi svarbą; iško išeičių, kai nesutampa poreikiai, nuomonės. ❖ Stengiasi susitvarkyti konfliktinėje situacijoje, prašo suaugusiojo patarimo. ❖ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose. ❖ Žaidžia kortelių žaidimą „Vaikų teisės ir pareigos“. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skatinti vaidmenų žaidimus, kuriuose jie prisiima bendraamžio vaidmenį įvykusioje konfliktinėje situacijoje ir kartu ieško išeičių. ❖ Žaislai, padedantys suvaldyti emocijas. ❖ Atsipalaidavimo būdų paieška ir taikymas kasdienėje veikloje. ❖ Skatinti vaiko pastangas pačiam spręsti problemas ir nesutarimus, ieškoti taikių išeičių, keliant problemų sprendimą skatinančius klausimus.
---	---

2. SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

2.1. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA

- ❖ savo jausmų raiška, suvokimas ir jų pavadinimas,
- ❖ kitų jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos,
- ❖ savo bei kitų nuotaikų ir jausmų apmąstymas.

VERTYBINĖ NUOSTATA: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

ESMINIS GEBĖJIMAS: Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia į kito jausmus (užjaučia, padeda).

1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vartoja žodžius: „liūdnas“, „linksmas“, „piktas“, „geras“ ir pan. ❖ Atpažįsta kito vaiko ar suaugusiojo aiškiausiai reiškiamas emocijas ir į jas skirtingai reaguoja. Įvairias situacijas modeliuoja žaisdamas su lėlėmis, kitais žaislais. ❖ Rodo užuojautą draugui, kartu džiaugiasi. ❖ Pratinasi valdyti savo emocijų raišką, stebėdamas kitų žmonių mimiką, gestu ar girdėdamas balsą. ❖ Parodo mimika savo emocinę būseną: linksmas, piktas, liūdnas ir t.t. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ įdomia veikla, suteikti džiugių, malonių potyrių, nukreipti dėmesį nuo liūdesį keliančių situacijų. ❖ Emocijų pažinimą skatinantys žaidimai. ❖ Savo bei kitų vaikų emocijų įvardinimas. ❖ Kartu su vaiku vartyti knygeles, kuriose veikėjai yra skirtingos nuotaikos. ❖ Dainuoti skirtingų nuotaikų daineles. ❖ Su žaislais žaisti žaidimus, kuriuose jie skirtingai jaučiasi ir elgiasi.

3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocines būsenas. ❖ Žaidžia žaidimus: „Kalbėkime be žodžių”. ❖ Įvardiją ir tyrinėja emocinės būsenas, jų priežastis. Bando savo nuotaiką perteikti meninės raiškos priemonėmis. Klausosi skirtingos nuotaikos muzikos kūrinijų, nuotaiką išreiškia spalvomis, linijomis, formomis. ❖ Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto. ❖ Dalyvauja akcijose: „Savaitė be patyčių”, „Padėk mažesniui”, „Globojame paukštelius” ir pan. ❖ Žaidžia mimikos - nuotaikos žaidimus stebėdamas save veidrodyje, atkartodamas draugo mimiką. ❖ Žaidžia su nuotaikų kortelėmis. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Kas gerai ir kas blogai”, klausytų pasakėlių, stebėtų spektaklių, animacinių filmukų aptarimuose. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vartyti ir skaityti vaikui „nuotaikų knygeles“. ❖ Būti vaikui pavyzdžiu, kaip reikia reaguoti į kito vaiko emocijas. ❖ Emocijų įvardijimas, situacijų nagrinėjimas. ❖ Bendri žaidimai, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti. ❖ Mokyti atsiprašymo ir susitaikymo ritualų. ❖ Žaidimai, kuriuose vaikas būtų skatinamas išreikšti savo jausmus: emocijas reikšti dainuojant, piešiant, šokant, komentuoti jausmų paveikslėlius.
<p>2.2. SAVIVOKA IR SAVIGARBA</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ vaiko asmeninio tapatumo jausmas, ❖ bendrumo su šeima, grupe jausmas, tautinio tapatumo jausmas, ❖ pozityvus savęs vertinimas. 		
<p>VERTYBINĖ NUOSTATA: Save vertina teigiamai.</p>		
<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu”), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>		
1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas ir bendraudamas mokosi suprasti, pavadina savo jausmus, įvardija norus. ❖ Paskatintas dalinasi savo žaislais. ❖ Vartydamas knygeles, nuotraukas, bendraudamas įvardija ir parodo ne tik savo, bet ir draugo kūno dalis, įvardija ar tai 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Laikytis pastovaus dienos ritmo ir ritualų, su tais pačiais žaislais žaisti tuos pačius žaidimus. ❖ Stebėjimo, tyrinėjimo sąlygų sudarymas. ❖ Knygelių vartymas - pojūčiams lavinti. ❖ Demonstruojant ir aiškinant įtraukti vaiką į diskusiją, kas jam

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ berniukas, ar mergaitė. ❖ Žaidžia įvairius žaidimus su veidrodžiu. Žaidžia su dideliais ir mažais veidrodžiais. ❖ Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis. ❖ Vadina save vardu, parodo draugus, pasakodamas apie savo veiklą vartoja žodžiu: „mano“, „aš“, „man“. 	<p>patinka ir kas nepatinka.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Bendraujant su vaikais tinkamose situacijose paminėti vaiko vardą ir lytį.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žino, kas sudaro šeimą, išvardina šeimos narių vardus, papasakoja apie tėvelių darbą. ❖ Kalbėdamas vartoja žodžius „Mano“, „tavo“, „aš berniukas“, „man priklauso“ ir pan. ❖ Pasako, kad yra lietuvis, gyvena Lietuvoje, dainuoja himną, atpažįsta herbą, dailės darbeliuose vaizduoja Lietuvos vėliavą, gimto miesto kultūros simbolius: Kauno pilį, rotušę ir pan. ❖ Kuria Lietuvos žemėlapi su auklėtoja. ❖ Pasakoja apie savo išvaizdą, jos pasikeitimus, pasako savo kūno dalis, kam reikalingos kojos, rankos, nosis ir pan. ❖ Žaidžia „šeimos“ žaidimus, įvardindamas vaidmenis: „mama“, „senelis“, „teta“ ir pan. ❖ Su tėveliais rengia savo šeimos pristatymą. ❖ Atlikęs kai kuriuos darbus, didžiuojasi, kad pavyko, džiaugiasi auklėtojais, tėveliams. ❖ Žaisdamas, diskutuodamas įvertina poelgius, nusako, ką reiškia būti mandagiu, draugišku, rūpestingu ir pan. ❖ Žiūrėdamas animacinius filmukus, klausydamas pasakų nusako gerus ir blogus personažus, jų poelgius. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kalbėti su vaiku apie jo praeitį, dabartį, ateitį. ❖ Žaisti žaidimus, kuriuose vaikas vaizduoja tai save, tai ką nors kitą, save praeityje arba ateityje. ❖ Pagarbos vaiko nuomonei rodyti. ❖ Savo paties, kitų vaikų, šeimos narių, pomėgių, tyrinėjimas. ❖ Palankumo ir nepalankumo priežasčių aiškinimasis, diskusijos. ❖ Siužetiniai žaidimai. ❖ Kalbėtis su vaikais apie tai, kas yra gerai.
<p>2.3. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ gebėjimas atsiskirti nuo tėvų ir pasitikėti pedagogais, abipusė pagarba, ❖ gebėjimas mokytis palaikyti partneriškus santykius su pedagogais, 		

❖ **žinojimas, kaip saugiai elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.**

VERTYBINĖ NUOSTATA: Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais.

ESMINIS GEBĖJIMAS: Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.

	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
1,5 – 3 metai	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Palaiko kontaktą su suaugusiuoju, kartu piešia, žaidžia, keičiasi informacija, prašo pagalbos. ❖ Pasitiki pedagogu, priima pagalbą, vykdo individualius prašymus. ❖ Džiaugiasi svečiais grupėje, noriai svečiuojasi kitoje grupėje. ❖ Žaisdamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti. ❖ Ramiai atsisveikina su tėvais. ❖ Išlieka ramus grupėje apsilankius nepažįstamiems žmonėms. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Padėti vaikui pajusti prierašumą prie juo besirūpinančio auklėtojo. ❖ Atsisveikinimo su tėvais ritualo sukūrimas ir laikymasis. ❖ Grupėje turėti įdomių žaislų, žaidimų ir kurį laiką pažaisti su vaiku, kol nusiramins ir įsitrauks į grupės veiklą. ❖ Pritarimas vaiko iniciatyvai, pagalbos teikimas.
3 – 6 metai	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Lengvai atsisveikina su tėveliais, džiaugsmingai juos pasitinka po išsiskyrimo. ❖ Seka suaugusiųjų pavyzdžiu, iš jų mokosi, kreipiasi pagalbos, patarimo, klausinėja, išklauso, rodo savo darbelius, džiaugiasi savo pasiekimais. ❖ Samprotauja, ką darytų, kur kreiptųsi nutikus nelaimei. ❖ Žaidžia grupinius žaidimus, tariasi dėl vaidmenų, siūlo idėjas. ❖ Palaukia eilėje, kol kitas pažais su norimu žaislu. ❖ Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą). ❖ Diskutuoja, kaip eigtis su nepažįstamais žmonėmis, kuria 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pristatyti vaikams naujus žaislus, pakviesti vaikus pabandyti su jais pažaisti kartu. ❖ Žaidžiant su vaiku skatinti jo savarankiškumą. ❖ Pasiūlyti vaikams veiklos, per kurią reikia kalbėti apie šeimą. ❖ Grupės dienotvarkės kūrimas, aptarimas. ❖ Klausytis vaikų, skatinti pasakyti savo norus, sumanymus, idėjas, padėti juos įgyvendinti. ❖ Suprasti vaiko priešinimosi priežastį ir padėti jam įveikti kylančias problemas. ❖ Padėti vaikams keisti netinkamus bendravimo su suaugusiaisiais būdus, siekiant geranoriškai bendrauti. ❖ Įsitraukimas į vaikų žaidimus.

	<p>žaidybines situacijas, kaip negalima elgtis.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Draugiškas ir nedraugiškas”, „Kaip gyventi taikoje”. ❖ Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Elgesiu su nepažįstamais žmonėmis taisyklių kūrimas.
<h2 style="color: red;">2.4. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS</h2> <ul style="list-style-type: none"> ❖ gebėjimas užmegzti geranoriškus santykius su kitais vaikais, ❖ gebėjimas mokytis bendrauti ir bendradarbiauti, spręsti tarpusavio nesutarimus, ❖ gebėjimas užmegzti ir palaikyti artimesnius asmeninius santykius su vienu ar keliais vaikais. 		
<p>VERTYBINĖ NUOSTATA: Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.</p>		
<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>		
1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia greta kitų vaikų, stebi jų veiklą. ❖ Ima žaislą iš kito, duoda žaislą kitam. ❖ Supykęs gali atimti žaislą iš kito. ❖ Ieško bendraamžių draugijos. ❖ mėgina žaisti su kitais vaikais. ❖ Reiškia teises į savo žaislus. ❖ Nori kito vaiko turimo žaislo. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skatinti vaikus žaisti greta vienas kito. ❖ Vaikui pageidaujant parūpinti žaislą, skatinti vaikus būti geranoriškiems ir dalintis žaislais. ❖ Stebėti vaikus, stabdyti netinkamus veiksmus. ❖ Aiškinti kodėl negalimas vienoks ar kitoks elgesys. ❖ Organizuoti žaidimus, kuriuose vaikai turėtų veikti kartu, arba paeiliui.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Supranta kito norą žaisti kartu, kviečia žaisti. ❖ Įsitraukia į vaikų grupę ir kartu žaidžia. ❖ Duoda žaislą kitam, jei jis labai jo nori. ❖ Ryto rato metu geba palaukti savo eilės. ❖ Išklauso kitų, geba pasakyti savo vardą. ❖ Pats sugalvoja žaidimą, kviečia žaisti kitus. ❖ Kuria žaidimo taisykles, ir kiti jų laikosi. ❖ Dėmesingai klausosi kito vaiko, stengiasi susikaupti, dalintis 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kurti aplinką, kuri skatintų vaikus žaisti kartu, arba greta vienas kito. ❖ Aiškinti vaikams, jog reikia paprašyti žaislo, tartis dėl jo, stengtis keliems vaikams žaisti vienu žaislu kartu. ❖ Pagirti, bei paskatinti vaiką, kai šis išklauso kitus. ❖ Padėti atstumtiems vaikams, įsitraukti į kitų vaikų organizuojamus žaidimus. ❖ Aiškinti vaikams, kaip reikia elgtis konfliktinėse situacijose.

<ul style="list-style-type: none"> ❖ mintimis, norėdamas su juo žaisti. ❖ Diskutuoja, tariasi su kitais vaikais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Diskutuoti, koks elgesys yra tinkamas, koks ne. ❖ Aptarti, teigiamo elgesio skatinimo būdus.
<p>2.5. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Gebėjimas pačiam susirasti veiklą ir ją turiningai plėtoti; ❖ Gebėjimas įsitraukti į suaugusiojo pasiūlytą ugdymąsi skatinančią veiklą, susikoncentruoti ir išradingai ją plėtoti; ❖ Gebėjimas susidoroti su kliūtimis siekiant sumanymų realizavimo. 	
<p>VERTYBINĖ NUOSTATA: Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</p>	
<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	
<p>VAIKO VEIKSENOS</p>	<p>UGDYMO GAIRĖS</p>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia su pasirinktais žaislais. ❖ Atkakliai išbando naujoves ir tyrinėja – mėgina suprasti kaip veikia naujas daiktas ar žaislas. ❖ Pavykusius judesius, veiksmus kartoja kelis kartus. Atkartoti gali tiek iš kart tiek sekančią dieną. ❖ Modeliuoja kelis veiksmus ar judesius į vieną bendrą seką. ❖ Noriai moksi iš tų, su kuriais jaučiasi saugus. ❖ Išbando suaugusiojo pasiūlytus žaidimus, žaislus bei naują veiklą. ❖ Nesėkmės atveju protestuoja, supyksta, o nurimęs kilus norui mėgina imtis to veiksmo iš naujo. ❖ Sugalvoja įvairių būdų kaip pasiekti norimą žaislą ar daiktą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Siūlyti naują veiklą, žaidimus. ❖ Paskatinti bei pagirti kaskart pavykus naujam veiksmui, žaidimui. ❖ Pagelbėti, patarti vaikui susidūrus su sunkumais. ❖ Atlikti įvairius veiksmus vaikų akivaizdoje leidžiant jiems mokytis iš suaugusiųjų. ❖ Kantriai padėti vaikui mokytis, kai jis rodo iniciatyvą, domisi naujais veiksmais. ❖ Pasirūpinti saugia aplinka grupėje, lauke. ❖ Žaisti įvairius sensorinius žaidimus vaikų akivaizdoje, kad jie galėtų juos stebėti ir mėgdžioti, taip mokydami naujų veiksmų. ❖ Skatinti vaikus pastatyti bokštelį, baigti sudėti dėlionę.
<p>VAIKO VEIKSENOS</p>	<p>UGDYMO GAIRĖS</p>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pasirenka veiklą ir stengiasi ją plėtoti vienas ir su draugais. ❖ Įsitraukia į bendrą veiklą su suaugusiuoju ar vaikų grupele. ❖ Siekdamas savarankiškumo su suaugusiųjų ar kitų vaikų 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skatinti drąsiai pasirinkti sau įdomią veiklą. ❖ Sudominti vaiką įvairiomis veiklomis su grupele kitų vaikų ar vienumoje.

<p>pasiūlytas veiklas mėgina atlikti savaip, taip kaip jam atrodo įdomu ar teisinga.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Mėgina įveikti nesėkmes, kliūtis – ieško išeičių iš sudėtingų situacijų. ❖ Atlikdamas darbelius, užduotis kartoja tol, kol pavyksta: renkasi kitas priemones, būdus – siekia tęstinumo. ❖ Ištikus nesėkmei, noriai priima draugo ar suaugusiojo patarimus. ❖ Didžiuojasi gautais rezultatais juos aptardamas, parodydamas kitiems. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Palaikyti vaiko veiklą per daug nesikišant, bet paskatinant, padrašinant. ❖ Palaikyti vaikų veiklos sumanymus, padedant juos išplėtoti, įgyvendinti. ❖ Džiaugtis vaiko iniciatyva padėti kitam – ką nors paduoti, paaiškinti ar pagelbėti užsisėgti. ❖ Skatinti vaikus turiningiau išplėtoti jų pačių sumanymą. ❖ Veiklą vaikams pasiūlyti tik kaip motyvuojančią idėją, kurią jie galėtų sukongretinti ir savaip įgyvendinti. Nesiūlyti uždaru užduočių, kuriose auklėtoja nurodo vaikui visus veiklos atlikimo žingsnius. ❖ Skatinti vaikus pabaigti pradėtus darbus, padėti vienas kitam įveikti problemas.
--	---

3. KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

3.1. SAKY TINĖ KALBA

- ❖ aplinkinių kalbėjimo, skaitymo klausymasis,
- ❖ kalbėjimo atpažinimas ir supratimas,
- ❖ natūralus vaiko kalbėjimas su suaugusiais ir vaikais apie savo patirtį ir išgyvenimus,
- ❖ vaiko kalbėjimas su suaugusiais ir vaikais apie supančią aplinką, jos objektus, įvykius,
- ❖ kalbėjimas laikantis perprastų kalbos taisyklių,
- ❖ tautosakos ir grožinės literatūros kūrinėlių deklamavimas, sekimas, pasakojimas.

VERTYBINĖ NUOSTATA: Nusiteikęs išklausti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.

ESMINIS GEBĖJIMAS: Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.

1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi raiškaus, emociingo pasakojimo, skaitymo, dainavimo. ❖ Mimika, gestais reaguoja į girdimą tekstą, pamėgdžioja gyvūnų balsus. ❖ Mėgsta klausytis jau žinomų kūrinėlių. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Grupės aplinką papildyti naujais daiktais, paveikslėliais, ir nuolat juos įvardinti vaikui. ❖ Taisyklingai kalbėti, įvardinti objektus, juos rodyti. ❖ Skatinti vaiką atkartoti dainelių, eilėraščių, žaidimų tekstus, juos papildant kūno judesiais.

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Suklūsta išgirdęs girdėtą pasakojimą. ❖ Komentuoja matytą filmuką, pasakoja ką matė ir girdėjo, žodžiais bei gestais. ❖ Noriai dalyvauja pokalbyje: pasakoja apie save, žaislus, įvykius. ❖ Imituoja dažnai girdimų gyvūnų balsus. ❖ 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skaitant atsižvelgti į kūrinį, ir jį skaitant kaitalioji balsą, jo garsumą, skaityti lėtai arba greitai. ❖ Skatinti vaiką pasakoti apie save, savo rūpesčius, kalbant užduoti įvairius klausimus.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Domisi aplinkinių pokalbiais, pasakojimais ❖ Klausosi sekamų pasakų, deklamuojamų kūrinų ❖ Kalba sau ir kitiems, kuria istorijas, deklamuoja, pasakoja ką matė ar girdėjo, vartodamas elementarius žodžius ❖ Supranta, kad skirtingo turinio tekstai suteikia specifinę informaciją, kad juos galima skaityti, galima klausyti, žiūrėti vaizdo įrašus. ❖ Dalinasi įspūdžiais apie metų laikus, orus, šventes pramogas. ❖ Varto knygas, žurnalus, aiškinasi kas juose pavaizduota. ❖ Supranta aplinkoj vartojamas įprastus žodžius, mokosi naujų žodžių, stengiasi nežinomą žodį suprasti iš konteksto. ❖ Mėgdžioja kitų kalbėjimą, rodo įvairias grimasas. ❖ Išmoksta įvairių pajuokavimo būdų, supranta vartojamus kitos kalbos žodžius. ❖ Garsiais svarsto savo planuojamos veiklos eigą, praneša apie tai savo draugui. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skaityti vaikui tekstus ne tik literatūrine kalba bet ir tarmiškai, supažindinti vaiką su įvairiomis tarmėmis. ❖ Skatinti vaiką, kuo daugiau kalbėti su draugais, kalbant vartoti, kuo daugiau mandagumo žodžių. ❖ Sudaryti vaikui sąlygas susipažinti su įvairių žanrų tekstais, padėti vaikui pajusti tekstų įvairovę. ❖ Skatinti vaiką kalbėti, dalintis savo įspūdžiais, pateikti įvairių klausimų padedančių pajavairinti pokalbį. ❖ Skatinti, vaiką kalbėti apie dabartinę ir buvusią veiklą, vartojant išgirstus naujus žodžius. ❖ Džiaugtis kiekvienu vaiko žodinės kūrybos bandymu. ❖ Iliustruoti išgirstą pasakojimo tekstą, pamėginti jį suvaidinti.
<h3 style="color: green;">3.2. RAŠYBINĖ KALBA</h3> <ul style="list-style-type: none"> ❖ domėjimasis skaitymu, raidėmis, žodžiais bei įvairiais simboliais ir jų reikšmėmis; ❖ domėjimasis rašymu, raidžių bei žodžių rašinėjimas, įvairių simbolių braižymas ar piešimas; ❖ trumpų žodelių skaitymas. 		
	VERTYBINĖ NUOSTATA: Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	
	ESMINIS GEBĖJIMAS: Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.	

1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skaito knygeles be teksto, arba su trumpu tekstu. ❖ Varto knygos puslapius, apžiūrinėja paveikslukus. ❖ Nagrinėja užrašus grupėje, domisi kaip rašo suaugę, brauko įvairias linijas. ❖ Keverzoja ir rašinėja ant popieriaus. ❖ Prašo, kad po kelis kartus būtų skaitomos jo mėgstamos knygelės, nekeičiant teksto. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Stengtis sukurti vaikui knygų kampelį, kad būtų kuo įvairesnių knygelių. ❖ Sudaryti kuo daugiau situacijų, kuomet vaikas galėtų matyti, kaip yra rašoma. ❖ Parūpinti, kad vaikui pasiekiamoje vietoje būtų jam skirto popieriaus ir įvairių rašymo priemonių tinkančių jo amžiui. ❖ Skaityti vaikui kelis kartus per dieną, skaityti normaliai, vengiant vaikiškų intonacijų. Stengtis skirtingai perteikti atskirų personažų kalbą.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Domisi skaitymu. ❖ Paėmęs knygelę vaizduoja, kad skaito. Pasikviečia šalia vaikų ❖ Mokosi parašyti savo vardo raidę, stengiasi paveikslėliuose pavaizduoti ❖ Kuria pasakas, istorijas, piešia joms iliustracijas, kuria savo knygeles. ❖ Sugalvoja istorijai pavadinimą. ❖ Skaičiuoja knygos lapus. ❖ Kopijuoja raides, paprastus žodžius. ❖ Gali perskaityti užrašus kuriuos mato gatvėje, grupėje, knygoje. ❖ Spausdintinėmis raidėmis užrašo savo vardą, daiktų pavadinimus nukopijuoja, užrašu įvardija savo piešinį. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skatinti vaiką domėtis skaitomu tekstu, pasikviesti šalia, rodyti paveikslėlius vaizduojančius skaitomą tekstą. ❖ Skatinti vaiką, keverzonėmis užrašyti savo vardą, ar pirmąją vardo raidę. ❖ Ieškoti žodžių kur būtų vaiko vardo raidė. ❖ Skatinti vaiką kurti istorijas, iliustracijas, bei jas pavadinti. Supažindinti, su įvairiais knygelių įrišimo būdais. skatinti vaiką, kad jis sugalvotų savo rankų darbo knygelei pavadinimą, jį užrašytų. ❖ Skatinti artimiausioje aplinkoje atpažinti ir perskaityti užrašus. ❖ Grupės aplinką papuošti įvairiomis iškabomis. ❖ Skatinti vaiką kopijuoti žodžius, raides, nuo knygų, žurnalų ir kitų vietų.

4. PAŽINIMO KOMPETENCIJA

4.1. APLINKOS PAŽINIMAS

- ❖ socialinės aplinkos pažinimas,
- ❖ gamtinės aplinkos pažinimas,
- ❖ pagarba gyvybei ir aplinkai.

VERTYBINĖ NUOSTATA: Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

ESMINIS GEBĖJIMAS: Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.

VAIKO VEIKSENOS

- ❖ Domisi rodomais vaisiais ir uogomis. Juos atpažįsta pamatę paveikslėlyje, pasako pavadinimą.
- ❖ Per pojūčius susipažįsta su įvairiomis vaisių ir uogų savybėmis. (spalva, dydis, skonis)
- ❖ Žiūri nuotraukas su naminiais ir laukiniais gyvūneliais. Mokosi taisyklingai juos įvardinti bei atpažinti artimiausioje aplinkoje. Ieško paveikslėliuose ar tarp žaislų įvardinto gyvūno, stengiasi jį pamėgdžioti balsu.
- ❖ Mėgina įvardinti gyvūnų kūno dalis, kažikuriuos skiriamuosius bruožus (skrenda, plaukia, didelis, mažas ir pan.).
- ❖ Mokosi imituoti gyvūnų judesius
- ❖ Tyrinėja augalus esančius grupėje, darželio teritorijoje.

UGDYMO GAIRĖS

- ❖ Skatinti vaikus domėtis vaisiais ir uogomis, rodyti paveikslėlius, atnešti į grupę, leisti paliesti, paragauti.
- ❖ Žaisti įvairius žaidimus, stengtis įvardinti dydį, spalvą, skonį
- ❖ Pateikti kuo įvairesnių gyvūnų nuotraukų vaikams.
- ❖ Skatinti, kad ištartų gyvūnų pavadinimus taisyklingai.
- ❖ Aptarti, kur koks gyvūnas gyvena, ką ėda.
- ❖ Klausytis įvairių gyvūnų balsų, juos medžioti.
- ❖ Aiškintis, kokias kūno dalis turi kiekvienas gyvūnas, domėtis kam reikalingi paukščiui sparnai, o žuviai – uodega.
- ❖ Žaisti įvairius žaidimus, imituojant gyvūnus.
- ❖ Sudaryti galimybes prisidėti prižiūrint augalus, kalbėti, ko reikia, kad augalas augtų, kokios aplinkos reikia.
- ❖ Rodyti pavyzdį, prižiūrint augalus.

1,5 - 3 metai

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Apžiūrinėja gėlių žiedus, mėgina įvardinti spalvas. ❖ Vardija savo šeimos narius. Stengiasi juos pavaizduoti. ❖ Pasako savo vardą, parodo ir pasako, kiek turi metų ❖ Pasako kai šilta arba šalta. ❖ Atskiria mergaičių rūbus nuo berniukų. ❖ Aiškinasi, kokie drabužiai dėvimi, kai yra šilta ir, kai šalta. ❖ Aptaria paveikslėlius su rodoma technika. ❖ Stebi gatve pravažiuojančias transporto priemones, mėgina jas įvardinti. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Mokyti vaiką išarti savo vardą, parodyt pirštais kiek metų bei įvardinti skaičių žodžiais. ❖ Skatinti vaiką pažinti, savo kūno dalis, ir aiškintis, kur koks rūbas yra. (kepurė ant galvos, pirštinės ant rankų, batai ant kojų) ❖ Skatinti suprasti šilumos ir šalčio sąvokas ❖ Rodyti paveikslukus su transporto priemonėmis, aiškintis, kokias dalis turi. Mėginti imituoti mašinos burzgamą. Statyti, konstruoti transporto priemones iš įvairių medžiagų.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Diskutuoja, kaip ir kodėl reikia globoti gamtą. ❖ Kuria ekologinius projektus ❖ Įsitraukia į ekologinę veiklą, rūšiuoja atliekas, aiškinasi, kuo tai svarbu. Kaip rūšiavimas, gali padėti saugant gamtą. ❖ Diskutuoti gamtos saugojimo temomis, suvokiant atsakingo elgesio reikšmę. ❖ Apžiūri gaublį, atskiria sausumą nuo vandenyno. ❖ Domisi, kas yra upė, ežeras, jūra, vandenynas. ❖ Eksperimentuoja su judančiais daiktais, kai jie yra veikiami (pučiant, traukiant, stumiant, skraidinant) ❖ Renka lapus, medžio žievę, gėlių žiedus, juos skaičiuoja, rūšiuoja, daro darbelius ir kompozicijas. Renka akmenukus juos rūšiuoja pagal dydį. ❖ Skiria daržoves, vaisius, uogas. Aiškinasi skirtumus tarp vaisių ir daržovių. Diskutuoja, kurias daržoves, vaisius ir uogas valgo dažniausiai. ❖ Skaniausios daržovės, vaisiaus ir uogos rinkimai. Apibūdina vaisiaus ir daržovės spalvą, formą, dydį. Aiškinasi, kas auginama yra Lietuvoje. ❖ Iš vaisių ir daržovių ruošia salotas ❖ Domisi kas gyvena miške, kokių gyvūnų bei augalų galima ten surasti. Skaičiuoja kankorėžius, giles, grybus. ❖ Atskiria medžius, nusako jų pavadinimą, skirsto į lapuočius bei spygliuočius. ❖ Aptaria kur gyvena ir kokios priežiūros reikia naminiams gyvūnams. Pasidalina savo patirtimi, kokį gyvūną turi 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skatinti vaikus, domėtis gamta ir jos saugojimu, bei skatinti grupėse ekologinius projektus ❖ Formuoti vaikų aplinkai palankaus elgesio įgūdžius ❖ Dalyvauti aplinkotyros projektuose, renginiuose ❖ Rodyti vaikams pažintinius filmus apie rūšiavimo naudą gamtai. ❖ Skatinti vaikų domėjimąsi, vandens telkiniais, supažindinti su gaubliu, kompasu. ❖ Sudaryti galimybę tyrinėti, kaip daiktai juda, ir kas vyksta kai juos veikia vėjas, jie yra stumiami ir pan. ❖ Ugdyti nevertotojišką požiūrį į gamtą, atsakomybę už savo šalį ❖ Stebėti gamtą, rinkti lapus ir kitas priemones. Aiškinti, kaip juos galima paruošti tolimesniam naudojimui ir darbelių bei kompozicijų kūrimui. Kurti darbelius, aplikacijas panaudojant gamtines priemones. ❖ Vaikams sukurti situacijas kuriuose jie turėtų ragauti daržoves, vaisius, nusakytų skonines savybes, apibūdintų jų išvaizdą spalvą. Aptarti, kurios iš jų būtinos mūsų organizmui. Kokia nauda valgant vienas ar kitas daržoves bei vaisius. ❖ Organizuoti vaikų išvykas į gamtą, parką. Aptarti, kokie yra gyvūnai gyvenantys miške, kokie ten auga medžiai, augalai. Parsineštą gamtinę medžiagą, grupuoti, skaičiuoti, panaudoti kuriant piešinius. Supažindinti su lapuočiais ir spygliuočiais medžiais, išsiaiškinti pavadinimus. ❖ Skatinti vaikus kalbėti apie naminius gyvūnus, dalintis savo patirtimi. Domėtis jų išvaizda, kailio spalvomis, pažinti kūno dalis. Supažindinti su priežiūros ypatybėmis, aptarti kokiu ėdalu

<p>namuose, ką yra gal būt matę pas senelius.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Domisi dangaus kūnais, gamtos reiškiniiais. Dalyvauja pokalbiuose apie orą, stebi metų laikų kaitos požymius, domisi neįprastais gamtos reiškiniiais (žemės drebėjimu, ugnikalnių išsiveržimu, viesulais) ❖ Įsimena transporto priemonių pavadinimus. ❖ Diskutuoja, kokiomis priemonėmis jiems tenka dažniausiai naudotis, grupuoja transportą į oro, vandens ir žemės. ❖ Kalbasi apie savo gyvenamąją vietą. Pasako savo miesto, gatvės pavadinimą. ❖ Nusako kas sudaro namą (lubos, sienos, langai, stogas). Diskutuoja kokie baldai yra kambariuose. ❖ Apžiūrinėja knygas su namų nuotraukomis ❖ Pasakoja kur dirba tėvai, aiškinasi kuri profesija yra pavojingiausia. ❖ Aptaria, kuo norėtų būti suaugę. ❖ Noriai išbando senovinius daiktus naudotus buityje – lygina kočėlu, verpia ir kt. ❖ Žino tradicines šventes, noriai joms ruošiasi. 	<p>maitinti.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Stebėti besikeičiančią gamtą, išskirti požymius kiekvienam metų laikui. Rodyti vaizdinę medžiagą supažindinant vaikus su gamtos reiškiniiais. Atlikti eksperimentą – kaip atsiranda vaivorykštė ❖ Vaikams suteikti progą išbandyti techniką kuri leidžia mums judėti. Organizuoti vaikų išvyką į oro uostą, autobusų stotį bei geležinkelio stotį. ❖ Skatinti vaikus domėtis savo aplinka, skaičiuoti šalia esančių pastatų aukštį. Aptarti kuriame aukšte, kas gyvena. Domėtis pastatų įvairove – nuosavas namas, daugiabutis. Domėtis kokiuose būstuose gyvena kitų kraštų žmonės. ❖ Kviesti tėvelius papasakoti apie savo profesiją, supažindinti su specialia apranga (jei tokia yra) reikalinga dirbant. Ekskursijos į tėvelių darbovietes. ❖ Supažindinti vaikus su senoviniais rakandais, leisti juos išbandyti. Lyginti su dabartiniais prietaisais. ❖ Švęsti tradicines šventes. Aiškinti vaikams kaip tinkamai reikia pasiruošti, kokios tradicijos yra švenčiant: Kalėdas, Naujus metus, Velykas, Sausio 13 – ają ir kt.
--	---

4.2. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS

- ❖ gebėjimas vartoti skaičius ir matematinius simbolius daiktų kiekiui žymėti, daiktų grupėms palyginti pagal kiekį,
- ❖ gebėjimas suprasti daikto vietą eilėje, pastebėti dėsningumus, sudaryti įvairias sekas.
- ❖ gebėjimas tapatinti, grupuoti, klasifikuoti daiktus pagal formą, dydį, spalvą,
- ❖ gebėjimas matuoti;
- ❖ daikto vietos ir padėties erdvėje suvokimas;
- ❖ laiko tėkmės suvokimas.
- ❖

VERTYBINĖ NUOSTATA: Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.

	<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>	
<p>1,5 – 3 metai</p>	<p>VAIKO VEIKSENOS</p>	<p>UGDYMO GAIRĖS</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Rūšiuoja daiktus į grupes, nusako daiktų paskirtį. ❖ Parodo pirštais vienas, du. ❖ Žaisdamas stengiasi rasti reikiamą spalvą ar formą. ❖ Lygina didelis – mažas. ❖ Pabaigęs žaidimą, stengiasi susitvarkyti, sudėliojant žaislus į jų vietas. ❖ Surikiuoja žaislus į eilę. ❖ Stato bokštą iš kaladėlių, lygina jų aukštį. ❖ Dėlioja įvairias dėliones. ❖ Atranda reikiamą dėlionės detalę. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidimai su skirtingų spalvų, dydžio, formų žaislais. ❖ Įvairių eilėraščių deklamavimas, skaičiuotės, pirštų žaidimai. ❖ Įvairūs daiktai, kuriuos vaikai galėtų lyginti, dėlioti pagal formą, spalvą. ❖ Eksperimentuoti, su įvairiausių formų kaladėlėmis. ❖ Tyrinėti įvairių dydžių daiktus.
<p>3 – 6 metai</p>	<p>VAIKO VEIKSENOS</p>	<p>UGDYMO GAIRĖS</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Paveikslėliuose randa vienodos formos, spalvos daiktus. ❖ Skiria trikampį bei kvadratą. ❖ Dėlioja geometrines figūras. ❖ Suskaičiuoja kiek yra daiktų vienoje vietoje. ❖ Dėlioja daiktus pagal seką. ❖ Suvokia skaičių sąvokas ir sieja skaičių su kiekiu. ❖ Skirtingus daiktus palygina pagal ilgį, storį. ❖ Kalbėdamas vartoja žodžius -ilgesnis, trumpesnis, storesnis, didesnis, mažesnis. ❖ Žaisdamas naudoja savaitės dienų pavadinimus. ❖ Matuodamas pasitelkia įvairius matavimo būdus – pėda, sprindis. ❖ Padeda serviruojant stalą. ❖ Randa garsu ar judesių seką, bei ją pratęsia. ❖ Keičia judėjimo kryptį, pagal nurodymą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Naudoti paveikslėlius, kuriuose būtų pavaizduota įvairių geometrinių figūrų. ❖ Didaktinės skaičiavimo priemonės, erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros. ❖ Žaisti žaidimus, skatinančius vaikus skaičiuoti. ❖ Iš įvairių geometrinių figūrų kurti aplikacijas. ❖ Apibūdinti erdvės objektus, ieškoti panašių daiktų savo aplinkoj. ❖ Žaisti judriuosius žaidimus. ❖ Kurti aplikacijas pasitelkiant įvairias formas, figūras, ornamentus. ❖ Eksperimentuojant atrasti skirtingus matavimo būdus.

	❖ Supranta, kur yra kairė o kur dešinė pusė.	
<p style="text-align: center;">4.3. TYRINĖJIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Domėjimasis supančia aplinka; ❖ Tyrinėjimas pasinaudojant įvairiais pojūčiais; ❖ Atrastų, sužinotų dalykų aptarimas. 		
<p>VERTYBINĖ NUOSTATA: Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</p>		
<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>		
VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Stengiasi išbandyti žaislus ar daiktus. ❖ Stebi aplinką, įdėmiai apžiūri bei paliečia tai kas nauja. ❖ Rodo kitiems, giriasi savo pasiekimais. ❖ Atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais. ❖ Mėgina išsiaiškinti kaip veikia nauji nematyti daiktai, prietaisai. ❖ Domisi kitais vaikais ir suaugusiais, juos tyrinėja, pastebi ir mėgina įvardinti skirtumus: ilgi/trumpi plaukai, didelis/mažas, mergaitė/berniukas. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pateikti priemonių, bei padėti atrasti situacijų naujiems tyrinėjimams. ❖ Aptarti tyrinėjimus kartu su vaiku. ❖ Pasakoti apie saugų elgesį grupėje, gamtoje bei kitoje aplinkoje. ❖ Sudaryti sąlygas aktyviai tyrinėti aplinką, padėti, bet netrukdyti, nepertraukti. ❖ Duoti įvairių tinkamų žaisti daiktų ir žaislų, kurie skatina atlikti tiek stambiuosius, tiek smulkiuosius judesius. ❖ Mokyti atpažinti spalvas, simetriją ir formas, atkreipti dėmesį, kurios tinka viena prie kitos, yra giminingos . ❖ Sudaryti galimybes surinkti, rūšiuoti ir sudėlioti daiktus kokia nors tvarka, įvairiais būdais žaisti su medžiagomis, stiprinti tvarkos jausmą, t. y. grupuoti paprastus daiktus ar padėti juos į jų vietą. ❖ Pateikti knygų ir paveikslėlių apie įvairius jų kasdienio gyvenimo aspektus. 	

VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Mėgina atrasti ryšį tarp daikto savybių ir jo paskirties. ❖ Pasirenka priemones reikalingas tyrinėjimui ir mėgina paaiškinti kodėl jas pasirinko. ❖ Elgiasi saugiai tyrinėdamas – supranta, jog yra daiktų su kuriais elgiantis netinkamai galima užsigauti ar susižeisti. ❖ Pats atranda tyrinėjimui skirtos medžiagos tiek grupėje tiek lauke. Mėgina sudominti šia medžiaga aplinkinius. ❖ Jaučia tyrinėjimo džiaugsmą. ❖ Pavykus bandymui emocingai pasakoja apie jį aplinkiniams, o nepavykus mėgina išsiaiškinti dėl ko patyrė nesėkmę. ❖ Lygina daiktus, medžiagas, žmones, situacijas atsižvelgdamas į jų savybes. ❖ Samprotauja apie savo tyrinėjimus kalbėdamas su aplinkiniais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pateikti naujos medžiagos tyrinėjimams. ❖ Pokalbio metu bei savo pavyzdžiu skatinti vaikus tyrinėti. ❖ Kalbėti apie kasdienes dalykus ir situacijas mėginant kartu su vaiku juose atrasti kažką naujo. ❖ Uždavinėti atvirusius klausimus, skatinančius tolesnį vaiko tyrinėjimą. ❖ Skatinti nebijoti bandyti ir klysti ieškant savo iškeltų problemų sprendimų, pasinaudoti ankstesniu patyrimu ir juo remiantis bandyti naujus sprendimo kelius. ❖ Vaikus skatinti stebėti ir apibūdinti daiktų, medžiagų, gyvosios gamtos objektų savybes ir bruožus, piešti ar konstruoti įsivaizduojamus daiktus. ❖ Skatinti pasitelkti simbolius, palyginti, atkartoti, numatyti situacijas, nukreipti savo dėmesį į ką nors kita ar atkreipti dėmesį dabar. ❖ Skatinti vaikus paaiškinti savo pasirinkimus ir logiškai juos pagrįsti. ❖ Pateikti tinkamų knygų, paveikslų, plakatų, žemėlapių, kuriais jie galėtų remtis pagrįsdami savo požiūrį. ❖ Vykdyti projektinę veiklą, skirtą ilgalaikiams stebėjimams (pvz., stebėti augalo augimą). Mokyti vaikus fiksuoti pastebėjimus, pildyti lenteles ir pan.
<p style="text-align: center;">4.4. PROBLEMŲ SPRENDIMAS.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Problemų atpažinimas, išvėlgimas; ❖ Sprendimų, išeičių paieška ir tinkamiausio sprendimo pasirinkimas bei įgyvendinimas, pasekmių, panaudojus sprendimą, stebėjimas ir apmąstymas. ❖ Mokymasis įveikti nesėkmes. 	
<p>VERTYBINĖ NUOSTATA: Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</p>	
<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	

VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Susidūrus su sudėtinga veikla, kliūtimi, išbando jau žinomus veikimo būdus. ❖ Vis dažniau pradeda naudoti žodžius „Aš pats“. ❖ Patyrus nesėkmę prašo suaugusiųjų pagalbos. ❖ Savo jausmus, norus reiškia mimika, žodžiais, veiksmais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su vaiku atrasti kuo įvairesnių problemų sprendimo būdų. ❖ Skatinti vaiką, jog problemas sprendimą atrastų pats. ❖ Nukreipti, jog priimtą teisingą problemos sprendimo būdą. ❖ Patarti, kaip elgtis įvairiose sudėtingose situacijose. ❖ Kai vaikui kas nors nepasiseka arba jei jis prašo padėti, klausti paties vaiko: —Ką dar galima padaryti? —Kaip kitaip galima padaryti? Arba pateikti kelis sprendimo būdus, padedančius įveikti kliūtis, kad vaikas pasirinktų vieną iš jų.
VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pasirenka iš kelių pasiūlytų sprendimo būdų. ❖ Prašo padėti, klausia patarimo. ❖ Tyrinėdamas, bandydamas pasirenka sau tinkamiausias priemones, komentuoja, kodėl jas pasirinko. ❖ Ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais, mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atidžiai įvertinti vaiko problemą. ❖ Padržinti vaiką savarankiškai bandyti įveikti iššūkį ar problemą. ❖ Aptarti problemą su vaiku mėginant išsiaiškinti kodėl rezultatas gavosi ne toks kokio buvo siekta. ❖ Padėti įsivardyti iškilusią problemą bei skatinti vaiką ieškoti problemos išeičių ir sprendimo būdų. ❖ Mokyti vaiką įveikti nesėkmes. ❖ Siūlyti vaikams sudėtingos veiklos, drąsinti jos imtis, drąsiai bandyti, eksperimentuoti, tartis su kitais. ❖ Skaityti kūrinis apie įvairius žmonių ketinimus, poelgius ir jų pasekmes.
<p style="text-align: center;">4.5. MOKĖJIMAS MOKYTIS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Numatymas, ko nori išmokti; ❖ Aktyvus mokymasis; ❖ Gebėjimas apmąstyti ko išmoko. 	
<p>VERTYBINĖ NUOSTATA: Noriai mokosi, džiaugiasi tuo ką išmoko.</p>	
<p>ESMINIS GEBĖJIMAS: Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>	

1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Aktyviai domisi aplinkos daiktais. ❖ Stebi, mėgdžioja, klausosi ir klausia. ❖ Džiaugiasi tuo ką išmoko. ❖ Mokosi judindamas, liesdamas, dauždamas įvairius daiktus, taip ieškodamas jų paskirties ir pritaikymo. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pagiriant, patariant vaiką skatinti sužinoti kažką naujo. ❖ Pastebėti kai vaikui reikia pagalbos atliekant naują veiksmą, žaidžiant naują žaidimą. ❖ Naudoti kasdienius ritualus taip lavinant vaiko atmintį. ❖ Prisiminti, kad viskas, kas vyksta, gali būti naudinga žaidimui ir ugdymuisi. ❖ Žaislus ar žaidimui tinkamus daiktus parinkti taip, kad būtų tokių, su kuriais lengva veikti, ir tokių, kurie keltų iššūkius ir galėtų būti įvairiai panaudojami. ❖ Vaikams padėti suprasti savo galimybes ir apribojimus, sudaryti visas sąlygas tobulinti savo gebėjimus individualiu tempu. ❖ Sudaryti galimybes vaikams patiems pajusti ir nuspręsti, kada jiems reikalinga pagalba.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato. ❖ Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus. ❖ Pasako, parodo ką dabar mokosi ir ko nori išmokti ateityje. ❖ Mėgsta kūrybiškai žaisti, veikti, siūlo žaidimų ir veiklos idėjų. ❖ Pastebi ir komentuoja savo veiklos rezultatus. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pastebėjus vaiko norą (poreikį) kažką išmokti sudaryti tam sąlygas. ❖ Ieškoti vis naujų mokymosi galimybių ir jas taikyti. ❖ Atsakinėti į vaikų klausimus. ❖ Pagelbėti ieškant atsakymų į rūpimus klausimus. ❖ Kalbėtis su vaikais apie tai, ką veikė per dieną ir ko iš jų išmoko. ❖ Skatinti kalbėti apie savo žaidimus, kitą veiklą ir taip plėtoti vaikų refleksijos gebėjimus. ❖ Kalbėtis su vaikais, ko jie nori išmokti, kaip jie gali mokytis, pastebinti vaiko norą ir sudarant sąlygas to išmokti. ❖ Vaikus drąsinti sakyti „Aš nežinau“ nebijoti suklysti ką nors darant, ❖ Iškelti klausimus, problemas, galvoti, kaip rasti atsakymą ar sprendimą. ❖ Pripažinti, kad vaikų sugebėjimas išlaikyti dėmesį ir domėjimasis aplinkiniu pasauliu didėja, numatyti įvairias veiklas, kurios padeda mokytis tyrinėti ir pažinti aplinką.

5. MENINĖ KOMPETENCIJA

5.1. MENINĖ RAIŠKA

- ❖ emocijų, patirties, minčių, įspūdžių raiška meninėmis priemonėmis ir būdais,
- ❖ meninės raiškos priemonių tyrinėjimas ir eksperimentavimas,
- ❖ meninė kūryba ir improvizacija.

VERTYBINĖ NUOSTATA: Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.

ESMINIS GEBĖJIMAS: Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
1,5 – 3 metai	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Eksperimentuoja dailės priemonėmis – spalvotais pieštukais, kreidelėmis, flomasteriais ir kt. ❖ Piešia pagaliuku ant smėlio, sniego. ❖ Tapo ant medžių lapų. ❖ Lipdo iš plastilino, modelino ir jais dekoruoja įvairias gamtines priemones. ❖ Plėšo popierių, kuria aplikacijas. ❖ Dainuoja lopšines, niūniuoja. ❖ Eksperimentuoja su muzikos instrumentais. ❖ Iš įvairių medžiagų kuria instrumentus, jais groja. ❖ Ritmiškai eina, ploja pagal muzika. ❖ Atkartoja rodomus judesius. ❖ Klausosi muzikos ir aplinkos garsų. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Įvairių piešimo priemonių pateikimas, laisvė kurti bet kuriuo metu. ❖ Pasiūlyti neįprastų priemonių, parodyti, kaip galima jas panaudoti tapant. ❖ Sudaryti sąlygas, vaikui išmėginti įvairias priemones kuriomis jis galėtų lipdyti. ❖ Klausytis įvairių muzikos kūrinių. ❖ Skatinti vaikus kurti savo muzikos instrumentus iš antrinių žaliavų.
3 – 6 metai	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Įvairia technika piešia ant lapo, asfalto, sniego. ❖ Spontaniškai reiškia savo mintis, emocijas tapydamas. ❖ Štampuoja ant popieriaus įvairiomis priemonėmis. ❖ Klausosi vaikiškų dainelių. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Eksperimentai su spalvomis, naujų spalvų kūrimas. ❖ Štampų gamyba iš gamtinių priemonių (bulvės, burokas ir kt.). ❖ Vaiko amžių atitinkančios dainelės. ❖ Tyrinėti, kaip skamba muzikos instrumentai, kokį garsą skleidžia.

<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su vaikais dainuoja daineles ir atlieka judesius. ❖ Dainuodamas išbando balso skambesį. ❖ Apžiūrinėja įvairius muzikos instrumentus, mokosi jais groti. ❖ Vaidina pasitelkę grupėje turimas priemones. ❖ Šoka įvairius ratelius. ❖ Šliaužia, ropojo, šokuoja, siūbuoja – mėgdžioja gyvūnus, bei augalus. ❖ Imituoja matytus judesius, vaizduoja siužeto elementus. ❖ Mokosi šokti renesanso šokius. ❖ Improvizuoja šokdamas. ❖ Mėgina žaisti šachmatais. ❖ Aiškinasi šachmatų žaidimo taisykles, moko draugus. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Melodijų kūrimas naudojant savo pagamintus instrumentus. ❖ Tyrinėti šokio meną, skirtingas jo rūšis. ❖ Atskleisti renesanso šokių įvairovę.
--	---

5.2. ESTETINIS SUVOKIMAS

- ❖ Nusiteikimas grožio, meninės kūrybos potyriams bei džiaugsmui; aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta;
- ❖ Jautrumas grožiui, meno raiškos priemonėms (spalvai, linijai, formai, judesiui, muzikos garsams ir kt.);
- ❖ Jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimams, apmąstymams ir dalijimasis su kitais.

VERTYBINĖ NUOSTATA: Domisi, gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.

ESMINIS GEBĖJIMAS: Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, džiaugsmams.

1,5 – 3 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Reaguoja į kalbinimą, garsus, patinkančius ir besikeičiančius vaizdus. ❖ Intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka. ❖ Paklaustas pasako ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis ir t.t. ❖ Emocingai reaguoja į jau matytus vaizdus, muziką, garsus bei mėgina juos įvardinti savo žodžiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Rodyti skirtingus vaizdus, nuotraukas, šokio judesius. ❖ Klausytis įvairaus žanro bei tempo muzikos, dainų. ❖ Kalbinimas keičia intonacijas ir stebint vaiko reakciją į jas. ❖ Kurti jaukią, gražią aplinką, kurioje vaikų akių lygyje būtų išdėstyti gražūs daiktai, vaikams prieinami žaislai, paveikslėliai, nuotraukos. ❖ Pagirti, pasikalbėti apie jo kūrinėlį. Suteikti vaikui galimybę pažinti ir išbandyti įvairias dailės medžiagas ir priemones. ❖ Sudaryti galimybes vaikui matyti gražius gamtos, aplinkos

		<p>vaizdus, spalvingas knygeles, dailės kūrinius.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kasdienėje veikloje kalbant su vaikais nuolat vartoti žodžius „džiaugiuosi tavo piešinėliu, puikiai atrodai, gražiai pasielgei“, kad vaikai galėtų išgirsti ir pradėti suprasti, kas yra gražu. ❖ Kartu su vaiku žaisti ir išraiškingai rodyti, kaip galima veikti, tarytum žaislas ar stalo teatro lėlė būtų gyva.
3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Džiaugiasi menine veikla, nori dainuoti ar šokti. ❖ Skirtingai reaguoja (ramiai ar emociškai) į klausomą muziką bei rodomus vaizdus. ❖ Dalijasi savo įspūdžiais ir pojūčiais po koncertų, spektaklių, parodų. ❖ Pasako savo nuomonę apie muzikos kūrinių, dainelę, šokį, vaidinimą. ❖ Stebi aplinką, aptarinėja ją su aplinkiniais ir perteikia įvairiomis meninėmis priemonėmis – judesiu, garsais, piešiniais. ❖ Gėrisi ne tik savo bet ir kitų menine veikla, gerais darbais, kuriu grožiu. Mėgaujasi kūrybos procesu. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Sudaryti sąlygas vaikui užsiimti kuo įvairesne menine veikla: daile, šokiais, dainavimu. ❖ Suteikti galimybę stebėti vykstančią meninę veiklą bei aptarti jos rezultatus. ❖ Kalbėti su vaiku apie supančią aplinką, jos grožį naudojant kuo platesnį vaikui suprantamą žodyną. ❖ Stebėti, kad vertindami neįskaudintų vieni kitų. Dažniau atkreipti vaikų dėmesį į tai, kas gražu, gera, nei į tai, kas kelia pasibjaurėjimą, pasipiktinimą. ❖ Padėti vaikui ugdytis pasitikėjimą savimi. ❖ Skatinti stebėti menininkų kūrybos procesą bei patiems kartu kurti, nes estetinį suvokimą ir jautrumą vaikas geriausiai ugdomas veikdamas, kurdamas ir apie tai kalbėdamas. ❖ Sudominti vaikus patrauklia ir malonia veikla paties auklėtojo ir kitų kūrybos pavyzdžiais. ❖ Išklaustyti vaiką ir pačiam pasakoti apie savo kūrybinius sumanymus. ❖ Apžiūrint paveikslą diskutuoti, ką dailininkas norėjo pasakyti. ❖ Nuolat ugdyti vaikų estetinį skonį, atkreipiant dėmesį į kasdien vaiko aplinkoje esančius daiktus, drabužių puošybą, kitų bei pačių vaikų sukurtą tvarkingą ir gražią aplinką ❖ Demonstruoti vaiko kūrinius, ruošti visų vaikų arba autorines parodėles, sudaryti individualius albumus. ❖ Skatinti geranoriškai vertinti kitų saviraiškos ir kūrybos bandymus, išsakyti savo ir gerbti kitų nuomonę

5.3. KŪRYBIŠKUMAS

- ❖ Domėjimasis naujais, nežinomais, sudėtingais dalykais;
- ❖ Gebėjimas išvelgti problemas, klausinėti, diskutuoti, įsivaizduoti, fantazuoti;
- ❖ Gebėjimas ieškoti atsakymų, netikėtų idėjų, kurti variantus, savaip pertvarkyti, pritaikyti;
- ❖ Drąsiai veikti, daryti savaip.

VERTYBINĖ NUOSTATA: Jaučia kūrybos laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.

ESMINIS GEBĖJIMAS: Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
1,5 - 3 metai	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atranda vis naujus dalykus artimiausioje aplinkoje. ❖ Plėšo atsitiktines formas iš įvairaus popieriaus. ❖ Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus apie kuriuos skaitoma ar pasakojama. ❖ Mėgina dainuoti, niūniuoti savo kūrybos daineles. ❖ Eksperimentuoja su modelinu, moliu, druskos tešla, sniegu, smėliu. ❖ Žaidžiant atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus. ❖ Stato, konstruoja, dėlioja dėlionės, mozaikas. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pateikti aplinką taip, jog vaikas kuo dažniau atrastų kažką naujo. ❖ Suteikti galimybę vaikui klausytis gamtos, aplinkos garsų, matyti ir domėtis vaizdais, daiktais ir judesiais. ❖ Kasdienybėje tapusią veiklą pateikti naujai, kūrybiškai – atlikti veiksmus dainuojant dainele; dėlioti kaladėles pagal spalvas ir t.t. ❖ Parūpinti įvairių, atkreipiančių dėmesį, naujus potyrius žadinančių žaislų, medžiagų (skirtingų formų, tekstūros, spalvų), objektų, skleidžiančių garsus. ❖ Naudoti žaislus, kuriuos galima išardyti, išbandyti jų formas, pritaikant tinkamiausią. ❖ Pasiūlyti žaisti įvairiomis dailės priemonėmis bei gamtine medžiaga tam, kad eksperimentavimo metu įgyta patirtis taptų pirmuoju žingsniu kūrybos link. ❖ Skatinti klausti, domėtis, į klausimus atsakyti trumpai, bet aiškiai, siekiant sudominti ir plėtojant norą toliau tyrinėti. ❖ Vaikus skatinti daryti taip, kaip iki šiol nedarė, pasirenkant kuo įvairesnių sprendimų ❖ Veiklą organizuoti grupėje, darželio kieme bei artimoje darželio aplinkoje.

3 – 6 metai	VAIKO VEIKSENOS	UGDYMO GAIRĖS
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vis dažniau piešiant, žaidžiant, pasakojant, judant pasitelkia vaizduotę. ❖ Išradingai panaudoja gamtinę medžiagą savo kūrybiniuose darbeliuose. ❖ Eksperimentuoja su popieriumi, jo faktūromis, spalvomis. ❖ Išvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes. ❖ Sugalvoja naujų idėjų, skirtingų veikimo būdų. ❖ Mintyse dėlioja vaizdus apie dar nežinomus dalykus, neatrastą pasaulį. Mėgina sudėlioti vaizdus klausinėdamas, žiūrėdamas knygas ir paveikslėlius, naudodamas kitų pasakojamą patirtį. ❖ Siūlo kelis veikimo variantus iš kurių išsirinkęs vieną renkasi priemones, jog įgyvendintų jį. ❖ Aplikuoja, kuria vitražus, panaudodamas aplinkoje esančias medžiagas (žurnalus, gofruotą kartoną, plastiko atliekas ir pan. ❖ Stengiasi suprasti dar nežinomus dalykus. ❖ Nebijo suklysti, o nesėkmės atveju pasitelkęs vaizduotę atranda tinkamą problemos sprendimo būdą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pateikti vaiko aplinką taip jog vaikas galėtų atrasti vis naujų priemonių kūrybai bei savirealizacijai. ❖ Pasakojant vaikui įvairias situacijas, istorijas ir vėliau jas aptarus surasti naujų veikėjo būdų, netikėtų išeičių iš situacijų. ❖ Skatinti vaiką veikti drąsiai, įgyvendinti savo mintis. ❖ Atsakyti į vaiko klausimus apie nežinomus dalykus padedant savitai suvokti ir įsivaizduoti jam matomus ir nematomus dalykus. ❖ Skatinti vaiką gamtoje atrasti priemonių tinkančių kūrybai. ❖ Skatinti vaiką suprasti jog vieną daiktą ar priemonę galima panaudoti įvairiems tikslams įgyvendinti. ❖ Klausyti mąstymo lankstumą skatinančių klausimų: „Kaip dar kitaip galėtum pasakyti, padaryti, ką dar tai galėtų reikšti?“ ❖ Skatinant Vaiko idėjų gausą prašyti drąsiai išsakyti, nupiešti ar išvaizdinti visas į galvą atėjusias mintis. ❖ Aptarti, ką naujo, originalaus pavyko sukurti, svarstyti, kaip galėtų patobulinti panašų kūrinį kitą kartą. ❖ Ugdyti fantaziją, žaidžiant ir kuriant nerealias, bet prasmingas situacijas. ❖ Skatinti vaikus dalytis idėjomis, dirbant porose, grupelėse, kartu priimti sprendimus. ❖ Taikyti įvairius metodus ir būdus: smegenų audrinimas , fantastiniai klausimai, prašoma išvardyti kuo daugiau daikto naudojimo būdų, kūrybiniai vaidinimai , pasakos kūrimas sėdint ratu, fantastinio gyvūno piešimas. ❖ Kurti žaidybines ir tyrinėjimo aplinką suteikiant įvairių reikiamų priemonių ir medžiagų. ❖ Mėginti tam tikras priemones susikurti patiems.

7. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymosi proceso dalis. Tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas ir apibendrinimas.

Vertinimo paskirtis – padėti vaikui pažinti save, įsivertinti, bręsti kaip asmenybei; kaupti informaciją apie vaiko patirtį, pasiekimus, pažangą, kuri padėtų pedagogui išvelgti vaiko vystymosi galimybes, nustatyti problemas, diferencijuoti ir individualizuoti ugdymą; įsivertinti pedagogui savo darbo kokybę, koreguoti ugdymo turinį ir metodus, nustatyti pedagogo ir įstaigos darbo sėkmę, priimti tinkamus sprendimus dėl tolesnės veiklos.

Vertinimas atliekamas vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu ir vaikų gebėjimais bei žiniomis (pasiekimais).

Vertintojai. Vaiką vertina pedagogai, tėvai, specialistai. Vaikas tai pat aktyvus įsivertinimo dalyvis.

Vertinimo nuostatos. Vaikų pasiekimų vertinimas planuojamas, numatoma ką, koku tikslu ir kaip bus vertinama, jis yra nenutrūkstamas, grįžtamasis, lankstus.

Vertinimo dažnumas. Vaikų pasiekimai vertinami du kartus metuose: rugsėjo-spalio ir balandžio-gegužės mėnesiais. Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, išsiaiškinami tėvų (globėjų) lūkesčiai, surenkama jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus. Pedagogai vertina vaiko gebėjimus pagal visas ugdymo sritis, nustato vaiko pasiekimų žingsnelį ir numato silpniau išreikštus gebėjimus. Po pirmo ir antro pusmečio atliekama surinktos informacijos apie vaiko pasiekimus ir pažangą analizė. Surinkti duomenys apie vaikų ugdymosi pasiekimus analizuojami, pagal pasiekimų diagramą. Ji vaizdžiai parodo individualią vaiko kiekvienos srities pažangą. Šie duomenys panaudojami kryptingai planuojant ir organizuojant vaikų ugdymą.

Vertinimo metodai, būdai: stebėjimas, pokalbis, pedagogo užrašai – vaiko gebėjimą atskleidžiantis pavyzdys, atskirų situacijų aprašymas, tyrimas, produktyviosios ir kūrybinės vaiko veiklos analizė.

Pasiekimų fiksavimas. Kiekvienam vaikui kaupiamas jo pasiekimų aplankas. Aplankas yra vaiko augimo liudijimų rinkinys, surinktas ir sudėliotas taip, kad atskleistų, išryškintų vaiko daroma pažangą, gebėjimų augimą. Jame kaupiami vaiko darbeliai, vaikų kalba, žodinė kūryba, vaiko mintys, pasakojimai, interviu su vaiku, įvairios veiklos stebėjimo užrašai, anketos tėvams, diplomai, nuotraukos, specialistų komentarai, tėvų pastebėjimai, pasiekimų diagramos ir kiti pavyzdžiai, parodantys įvairių sričių pasiekimų augimą. Vaiko pasiekimų įrodymai renkami nuolat vykstant realiam ugdymo (si) procesui.

Informavimas. Apie vaiko pasiekimus tėvai (globėjai), informuojami individualiai, esant reikalui aptariama su specialistais. Pedagogas individualių vaiko vertinimų aprašų neviešina.

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Adamkevičienė E. Šiuolaikinė edukacinė sistema ir sveikas darželis. Mokslo darbų rinkinys. Sud. A. Juozaitytė.- Klaipėda: KU, 2000, p. 63-69.
2. Andriekienė, R., Ruzgienė M. Ankstyvosios vaikystės pedagogika. 2001. Klaipėda: KU leidykla.
3. Becker-Textor, I. Kūrybiškumas vaikų darželyje. 2001. Vilnius: Presvika.
4. Breidokienė R., Ignatovičienė S. Pozityviosios tėvystės įgūdžių ugdymo metodinės rekomendacijos.- Kaunas, 2015.
5. Butkienė, G., Kepalatė, A. Mokymasis ir asmenybės brendimas. Vilnius, 1996.
6. Caughlin, P.A., ir kt. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas : knyga auklėtojais. – Vilnius: Lietus, 1997.
7. Dodge D. T., Colker L. J., Heroman C., Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, Vilnius: Presvika, 2007.
8. Dumčienė, A. Kūrybingumo ugdymo aspektai: mokomoji priemonė. 2001. Kaunas: LLKA.
9. Gaižutis, A. Vaikystė ir grožis. Kaunas: Šviesa, 1988.
10. Girdzijauskienė, R., Penkauskienė, D., Sruoginė, L.V., Bukantienė, J.G. Kūrybiškumo ugdymas: tyrimai ir metodika, 2011.
11. Grakauskaitė- Karkockienė D. Kūrybos psichologija. Vilnius: VP U leidykla, 2003.
12. Idėjos vaikų saviraiškai ir kūrybai. Patarėjas darželio pedagogams ir tėvams. Vilnius: Lietus, 1999.
13. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. LR Švietimo ir mokslo ministerija. Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius, 2015.
14. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. LR Švietimo ir mokslo ministerija. Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius, 2014.
15. Janiūnaitė B. Edukacinės inovacijos ir jų diegimas. -Kaunas: Technologija, 2004.

16. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. -Vilnius: UAB Petro Ofsetas, 2003.
17. Karkockienė, D. Kūrybiškumo ugdymo galimybės ir metodai.- Vilnius, 2010.
18. Kučinskaitė E. Mokytojų žvilgsnis į šiandienos mokyklą.- Vilnius, 2007.
19. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2012. Prieiga internetu:www.Lietuva2030.lt
20. Matulienė G. Bendravimo psichologija. – Kaunas : Technologija, 2004.
21. Neifachas S. Vaikų ugdymas darželyje: dabartis ir ateities perspektyva. –Vilnius, 2007
22. Monkevičienė, O., Glebuviene, V. S., Stankevičienė K. Skirtingos kompetencijos pedagogų požiūrio į vaikų ugdymo kokybę takoskyra. Pasaulis vaikui: ugdymo realijos ir perspektyvos: tęstinis mokslo straipsnių rinkinys. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla, 2011, t. 4, p. 281 – 300. ISBN 978-9955-20-716-0.
23. Monkevičienė O., Glebuviene V., Stankevičienė K. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams.- Klaipėda: „Klaipėdos banga“, 2011.
24. Pedagoginės sistemos tobulinimas. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programų mokomoji medžiaga.- Pedagogų profesinės raidos centras, 2007.
25. Penkauskienė D. Kritinio mąstymo ugdymas.- Klaipėda: „Garnelis“, 2001.
26. Petrulytė, A. Kūrybiškumo ugdymas mokant.- Vilnius: Presvika, 2001.
27. Plytnykienė, D., Vėželytė, R. Gamtamokslinio ugdymo aspektai formaliojo švietimo sistemoje. Gamtamokslinis ugdymas, 2009.
28. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. – Vilnius, 2014.
29. Sciller P., Bryant T. Vertybių knyga. - Kaunas: Šviesa, 2004.
30. Staerfeld, E., Mathiasen, Ch. R. Pedagogika ir demokratija: ugdomojo darbo eksperimentai Lietuvos vaikų darželiuose. -Vilnius: Aidai, 1999.
31. Szarkowicz, D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. – Vilnius, 2006.

32. Vaiko gerovės plėtros 2013- 2020 metų strategija. Prieiga internetu.
33. Valstybinė švietimo 2013- 2022 metų strategija. 2013. Prieiga internetu.
34. Vasiliauskas R. Vertybių pedagogika: išvalgos į vertybių ugdymo teoriją ir praktiką. Vilnius. -Vilniaus pedagoginis universitetas, 2005.
35. Žukauskienė R. Raidos psichologija.- Vilnius, 1998.
- www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2008/91/66-72monk.pdf
- <http://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/bendristraipsniai>
- <http://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/konferencija>
- <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?dokumentIdzb1fb6cc089d911e397b5>
- <http://www.pedagogika.lt/puslapis/bps/priesmok.pdf>
- <https://www.vilnius.lt/vaktai2011/Defaultlite.aspx?Id=3&DocId=30224601>
- http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2011~ISSN_1648-8776.N_2_31.P
- <http://www.smmm.lt/ugdymas/ikimokyklinis.htm>
- <https://www.vkontrole.lt/failas.aspx?id=3100>

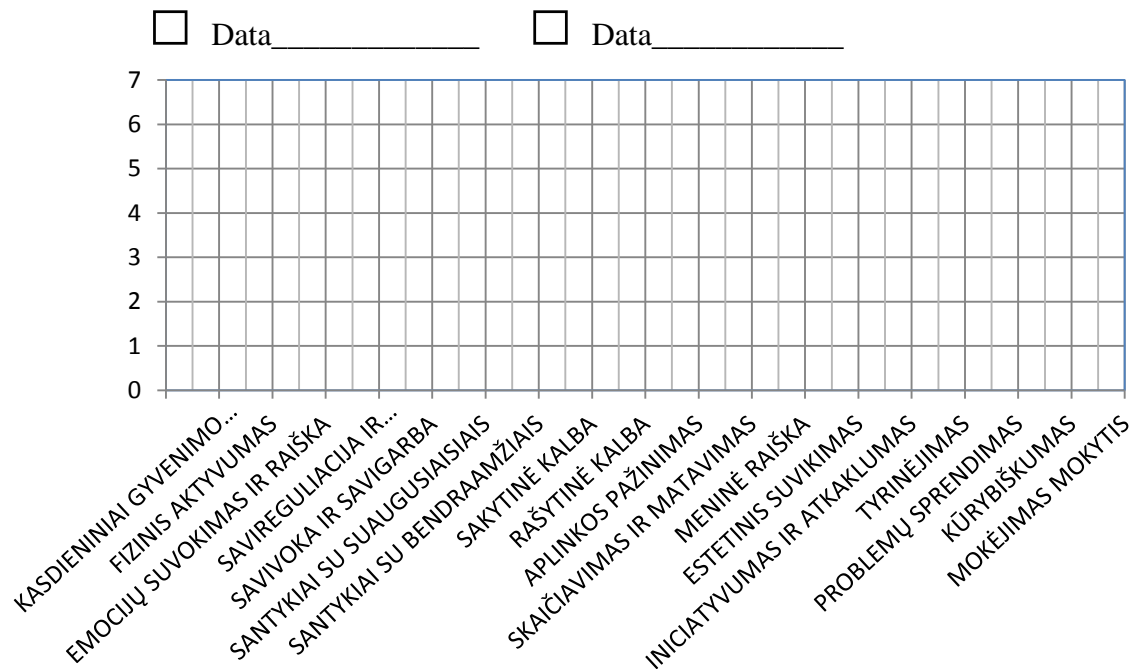
VAIKO PASIEKIMŲ BEI PAŽANGOS STEBĖJIMAS, POREIKIŲ ATPAŽINIMAS IR VERTINIMAS

Vaiko vardas.....Amžius.....

LŪKEŠČIAI	PASIEKIMŲ SRITYS	1 žing.	2 žing.	3 žing.	4 žing.	5 žing.	6 žing.	7 žing.
SVEIKAS	1. KASDIENINIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI							
	2. FIZINIS AKTYVUMAS							
ORUS	3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA							
	4. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ							
	5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA							
	6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS							
	7. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS							
BENDRAUJANTIS	8. SAKYBINĖ KALBA							
	9. RAŠYBINĖ KALBA							
SMALUS	10. APLINKOS PAŽINIMAS							
	11. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS							
KURIANTIS	12. MENINĖ RAIŠKA (Muzika, šokis, vaidyba, vizualinė raiška)							
	13. ESTETINIS SUVIKIMAS							
SEKMINGAI BESIUGDANTIS	14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS							
	15. TYRINĖJIMAS							
	16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS							
	17. KŪRYBIŠKUMAS							
	18. MOKĖJIMAS MOKYTIS							

IŠVADOS.....
.....
.....
.....
.....
.....

Pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius

Stebėjo ir vertino auklėtoja.....

Data.....